

národní
úložiště
šedé
literatury

Vývoj ekonomiky České republiky - 1. pololetí 2016

Kamenický, Jiří; Košťáková, Tereza; Mrázek, Jiří; Rybáček, Václav; Sixta, Jaroslav;
Vebrová, Ludmila
2016

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-371362>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 26.05.2018

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

VÝVOJ EKONOMIKY ČESKÉ REPUBLIKY V 1. POLOLETÍ 2016

Souhrnná data o České republice

Praha, 23. 9. 2016

Kód publikace: 320193-16

Č. j.: 2190/2016

Pořadové číslo v roce: 2

Zpracoval: Odbor Kancelář předsedkyně, Oddělení svodných analýz

Ředitel odboru: Egor Sidorov, Ph.D.

Autorský tým: Bc. Jiří Kamenický, Ing. Tereza Košťáková, RNDr. Jiří Mrázek,
Ing. Václav Rybáček, Ph.D., doc. Ing. Jaroslav Sixta, Ph.D.,
doc. Ing. Ludmila Vebrová, CSc.

Kontaktní osoba: Bc. Jiří Kamenický, e-mail: jiri.kamenicky@czso.cz, tel. 274 052 741

Zajímají Vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Najdete je na stránkách ČSÚ na internetu: www.czso.cz.

KONTAKTY V ÚSTŘEDÍ

Český statistický úřad | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10 | tel.: 274 051 111 | www.czso.cz

Oddělení informačních služeb | tel.: 274 052 304, 274 052 451 | e-mail: infoservis@czso.cz

Prodejna publikací ČSÚ | tel.: 274 052 361 | e-mail: prodejna@czso.cz

Evropská data (ESDS), mezinárodní srovnání | tel.: 274 052 347, 274 052 757 | e-mail: esds@czso.cz

Ústřední statistická knihovna | tel.: 274 052 361 | e-mail: knihovna@czso.cz

INFORMAČNÍ SLUŽBY V REGIONECH

Hl. m. Praha | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10 | tel.: 274 052 673, 274 054 223
e-mail: infoservispraha@czso.cz | www.praha.czso.cz

Středočeský kraj | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10 | tel.: 274 054 175
e-mail: infoservisstc@czso.cz | www.stredocesky.czso.cz

České Budějovice | Žižkova 1, 370 77 České Budějovice | tel.: 386 718 440
e-mail: infoserviscb@czso.cz | www.cbudejovice.czso.cz

Plzeň | Slovanská alej 36, 326 64 Plzeň | tel.: 377 612 108, 377 612 249
e-mail: infoservisplzen@czso.cz | www.plzen.czso.cz

Karlovy Vary | Sportovní 28, 360 01 Karlovy Vary | tel.: 353 114 529, 353 114 525
e-mail: infoserviskv@czso.cz | www.kvary.czso.cz

Ústí nad Labem | Špálova 2684, 400 11 Ústí nad Labem | tel.: 472 706 176, 472 706 121
e-mail: infoservisul@czso.cz | www.ustinadlabem.czso.cz

Liberec | Nám. Dr. Edvarda Beneše 585/26, 460 01 Liberec 1 | tel.: 485 238 811
e-mail: infoservislbc@czso.cz | www.liberec.czso.cz

Hradec Králové | Myslivečkova 914, 500 03 Hradec Králové 3 | tel.: 495 762 322, 495 762 317
e-mail: infoservishk@czso.cz | www.hradeckralove.czso.cz

Pardubice | V Ráji 872, 531 53 Pardubice | tel.: 466 743 480, 466 743 418
e-mail: infoservispa@czso.cz | www.pardubice.czso.cz

Jihlava | Ke Skalce 30, 586 01 Jihlava | tel.: 567 109 062, 567 109 080
e-mail: infoservisvys@czso.cz | www.jihlava.czso.cz

Brno | Jezuitská 2, 601 59 Brno | tel.: 542 528 115, 542 528 105
e-mail: infoservisbrno@czso.cz | www.brno.czso.cz

Olomouc | Jeremenkova 1142/42, 772 11 Olomouc | tel.: 585 731 516, 585 731 509
e-mail: infoservisolom@czso.cz | www.olomouc.czso.cz

Ostrava | Repinova 17, 702 03 Ostrava | tel.: 595 131 230, 595 131 232
e-mail: infoservis_ov@czso.cz | www.ostrava.czso.cz

Zlín | tř. Tomáše Bati 1565, 761 76 Zlín | tel.: 577 004 931, 577 004 935
e-mail: infoservis-zl@czso.cz | www.zlin.czso.cz

Obsah

Obsah	3
1. Shrnutí	4
2. Souhrnná výkonnost.....	5
3. Výkonnost odvětví.....	8
4. Vnější ekonomické vztahy	12
5. Ceny	14
6. Trh práce.....	17
7. Měnové podmínky	19
8. Státní rozpočet.....	21

Kapitoly zpracovali:

Jiří Kamenický	Shrnutí (kap. 1), kap. 3, kap. 6, kap. 8
Tereza Košťáková	Shrnutí (kap. 1), kap. 2
Jiří Mrázek	Shrnutí (kap. 1), kap. 5
Václav Rybáček	Shrnutí (kap. 1), kap. 4
Jaroslav Sixta	Shrnutí (kap. 1), kap. 4, kap. 7
Ludmila Vebrová	Shrnutí (kap. 1), kap. 7

1. Shrnutí

- Ekonomika ČR pokračovala ve 2. čtvrtletí 2016 v úspěšném vývoji posledních čtvrtletí. Hrubý domácí produkt (dále také „HDP“¹) i hrubá přidaná hodnota (dále také „HPH“) vzrostly v mezičtvrtletním srovnání o 0,9 %, což oproti 1. čtvrtletí představuje u obou ukazatelů zrychlení o 0,4 p.b. (z +0,4 %). Z pohledu celého 1. pololetí 2016 vzrostl HDP meziročně o 2,8 %.
- V případě meziročního tempa růstu se tak jako v 1. čtvrtletí projevovala vysoká srovnávací základna roku 2015. Meziroční růst HDP činil 2,6 % a HPH 2,7 %. Ekonomiku táhly mimořádně úspěšný zahraniční obchod a stabilní spotřeba domácností. Naopak investice, které výrazně podpořily růst v roce 2015, působily na zvyšování HDP negativně. Česká ekonomika ve 2. čtvrtletí rostla viditelně rychleji než EU28 – meziročně o 0,8 p.b. a mezičtvrtletně o 0,5 p.b. Růst EU byl meziročně 1,8 % a mezičtvrtletně 0,4 %.
- Pokračující meziroční růst spotřeby domácností, který ve 2. čtvrtletí dosáhl 2,2 %, byl podpořen rostoucí průměrnou mzdou, rekordní zaměstnaností a přetrvávající vysokou spotřebitelskou důvěrou. Z pohledu mezičtvrtletního vývoje se spotřeba domácností držela stabilně na úrovni 1. čtvrtletí (oproti němu vzrostla o 0,1 p.b.). V případě investic se na rozdíl od 1. čtvrtletí již naplno projevila pokles investičních dotací, což vedlo zejména k poklesu investic do ostatních budov a staveb (v porovnání s mimořádně vysokým rokem 2015, kdy se dočerpávaly prostředky z evropských fondů programového období 2007–2014). Investice meziročně poklesly o 4,4 % a mezičtvrtletně o 4,1 %. Saldo zahraničního obchodu bylo ve 2. čtvrtletí, stejně jako za celé 1. pololetí 2016, rekordní (+94,2 mld. korun).
- Na straně nabídky se v růstu ekonomiky nadále projevovala zejména velmi dobrá kondice zpracovatelského průmyslu (+4,8 %). Dařilo se i službám. Stavebnictví se naopak potýkalo s klesající poptávkou zejména po investicích do ostatních budov a staveb a pokleslo meziročně o 5,5 %.
- Přebytek běžného účtu platební bilance se v 1. pololetí 2016 zvýšil meziročně o 44,7 mld. korun a dosáhl úrovně 107 mld. korun. Za zlepšením stojí zejména rostoucí přebytek výkonové bilance a slabší odliv prvotních důchodů zejména ve formě dividend, jenž meziročně klesl o 20 mld. korun. Meziročně výrazně narostl zájem zahraničních investorů o české vládní dluhopisy. Z loňských 39 mld. korun se nákupy zahraničních investorů zvýšily na současných 114,2 mld. korun.
- Cenová hladina měřená implicitním deflátorem HDP narostla ve 2. čtvrtletí o 0,8 % meziročně, a to především díky kladným směnným relacím. Růst spotřebitelských cen se přiblížil stagnaci (+0,2 %). Deflační vývoj v průmyslu a v zemědělství se dále prohloubil. V tržních službách pro podnikovou sféru přetrvávala cenová stagnace a ceny ve stavebnictví zpomalovaly svůj slabý růst. Přes ceny zahraničního obchodu pronikaly do české ekonomiky deflační tlaky. V prostředí rekordně nízkých úrokových sazeb z úvěrů na bydlení však zrychlovaly svou dynamiku růstu ceny bytových nemovitostí, což se týkalo zejména stávajících bytů prodávaných mezi domácnostmi.
- Měnové podmínky zůstaly i červnu 2016 uvolněné. Docházelo k rychlému růstu harmonizovaného měnového agregátu M3 (o 9,7 % meziročně). Objem jednodenních vkladů se meziročně zvýšil o 340 mld. korun a oběživa o 41 mld. Tzv. quasi peníze ve 2. čtvrtletí klesly o 80 mld. korun a v 1. čtvrtletí o 52 mld. korun. Úvěry domácnostem rostly ve 2. čtvrtletí o 6,4 % (82 mld. korun) a úvěry podnikům o 11 % (112 mld. korun).
- Příznivý vývoj na trhu práce přetrvával. Tempo růstu zaměstnanosti v 1. pololetí výrazně zrychlilo (na 1,7 % meziročně), zejména díky zpracovatelskému průmyslu. Počet zaměstnaných dosáhl historického maxima (5,26 mil. osob). Nezaměstnanost se nadále redukovala, byť již mírnějším tempem. Vyhledky na dobré uplatnění se zvýšily zejména kvalifikovaným manuálním pracovníkům. Problémem na trhu práce zůstává kvalifikační nesoulad mezi nezaměstnanými osobami a volnými pracovními místy a s tím související dlouhodobá nezaměstnanost. Nízká míra nezaměstnanosti doprovázená rostoucím nedostatkem pracovní síly tlačí na růst mezd. Průměrné mzdy rostly v 1. pololetí v reálném vyjádření o 3,8 %, jednalo se o nejvyšší růst od konce roku 2009.
- Státní rozpočet skončil v 1. pololetí přebytkem (40,6 mld. korun), který byl nejvyšší v historii samostatné ČR. Do výsledku hospodaření státu se podstatně promítly nepravidelnosti v čerpání prostředků z rozpočtu EU, ale i posilování výběru zejména přímých daní reflektující svižný růst ekonomiky.

¹ Data o HDP, hrubé přidané hodnotě a jejich složkách jsou vyjádřena ve stálých cenách a v očištění o sezónní a kalendářní vlivy. Údaje byly zveřejněny 2. 9. 2016 a zpřesnění bude publikováno 30. 9. 2016.

2. Souhrnná výkonnost

Růst ekonomiky České republiky pokračoval i ve 2. čtvrtletí 2016, a dokonce mírně akceleroval oproti 1. čtvrtletí. HDP i HPH mezičtvrtletně vzrostly o 0,9 %...

... a oproti stejnému čtvrtletí roku 2015 se výkon ekonomiky podle těchto ukazatelů zvýšil o 2,6 % a 2,7 %

V úhrnu za celé 1. pololetí se HDP zvýšil meziročně o 2,8 %

V meziročním i mezičtvrtletním srovnání roste ekonomika ČR stále rychleji než Evropská unie

Ze tří největších ekonomik EU dál roste nadprůměrným tempem jen Velká Británie

Hlavním zdrojem meziročního růstu českého hospodářství byl ve 2. čtvrtletí 2016 zahraniční obchod

Meziroční růst spotřeby domácností byl i po silném minulém roce stále významný

Stabilní ekonomický růst české ekonomiky z posledních období pokračoval i ve 2. čtvrtletí 2016.² To dokládá jak vývoj hrubého domácího produktu (HDP), tak hrubé přidané hodnoty (HPH). Oproti 1. čtvrtletí se HDP i HPH zvýšily o 0,9 %. Tento vývoj naznačuje mírnou akceleraci růstu, neboť v 1. čtvrtletí se mezičtvrtletní růst HDP a HPH pohyboval okolo 0,4 %. Ukazuje se, že i po odeznění mimořádných faktorů podporujících hospodářský růst v loňském roce (dočerpávání peněz z evropských fondů či výrazný pokles cen ropy) zůstává ekonomická situace příznivá a v kontextu vývoje posledních let nadprůměrná.

Ve srovnání se stejným čtvrtletím předchozího roku byl HDP vyšší o 2,6 % a HPH o 2,7 %. Z pohledu meziročního porovnání se dynamika růstu HDP ve 2. čtvrtletí mírně snížila oproti 1. čtvrtletí (HDP rostl o 3,0 %), což však bylo způsobeno zejména vyšší srovnávací základnou 2. čtvrtletí 2015. Loňský výrazný hospodářský růst vrcholil právě ve 2. čtvrtletí, a proto i meziroční srovnání roku 2016 je tímto vývojem poznamenáno.

I pohled na celé 1. pololetí 2016 potvrzuje, že se české ekonomice dařilo. Oproti 2. pololetí 2015 se výkonnost ekonomiky měřená HDP zvýšila o 1,0 % a v porovnání s prvními šesti měsíci roku 2015 o 2,8 %. Pokud pomíneme mimořádný loňský rok, stále se jednalo o nejvyšší tempo růstu od roku 2008.

Meziroční růst HDP zůstává v ČR, navzdory svému zpomalení, stále silnější než v Evropské unii. Tuzemská ekonomika roste rychleji prakticky od výstupu z recese v roce 2013. Ve 2. čtvrtletí letošního roku byla její dynamika oproti EU28 vyšší o 0,8 p.b., neboť růst EU28 byl 1,8 %. I z pohledu mezičtvrtletního tempa byla česká ekonomika rychlejší, a to o 0,5 p.b. (při růstu ekonomiky EU28 o 0,4 p.b.).

Podle dostupných údajů za jednotlivé země EU rostl HDP ve 2. čtvrtletí 2016 meziročně nejrychleji v Rumunsku, na Slovensku³ a ve Španělsku. České republice patřila osmá příčka. Ze tří největších ekonomik EU28 rostla nejrychleji Velká Británie (+2,2 %). Mezičtvrtletně rostly nejrychleji Rumunsko a Maďarsko, ČR se spolu s Polskem a Slovenskem dělila o 3. místo.

Stejně jako v 1. čtvrtletí se na meziročním růstu ekonomiky ČR již podílely pouze dva pilíře ze tří, které v loňském roce nejvíce podporovaly růst: spotřeba domácností a zahraniční poptávka. Ve 2. čtvrtletí 2016 domácí poptávku táhly už pouze výdaje na konečnou spotřebu domácností, podpořené dobrou situací na trhu práce, a výdaje vlády. Rostoucí zahraniční poptávka, resp. přebytek zahraničního obchodu byly ve 2. čtvrtletí nejvýznamnějším faktorem růstu ekonomiky.⁴ K růstu HDP o 2,6 % přispěla váhově významnější spotřeba domácností (0,8 p.b.), spotřeba vládních institucí přidala 0,5 p.b. a zahraniční obchod 2,5 p.b. Naopak ochlazení celkové investiční aktivity (tvorby hrubého fixního kapitálu) vyvolané zejména poklesem investic sektoru vládních institucí se odrazilo v negativním vlivu této složky poptávky na HDP (-1,1 p.b.). Rostoucí spotřeba domácností byla zčásti uspokojována rostoucím dovozem, nicméně z větší části stimulovala domácí produkci než dovoz.

Pokračující meziroční růst spotřeby domácností, který ve 2. čtvrtletí dosáhl 2,2 %, byl podpořen rostoucí průměrnou mzdou, rekordní zaměstnaností a samozřejmě i přetrvávající vysokou spotřebitelskou důvěrou. Z pohledu mezičtvrtletního vývoje lze konstatovat, že spotřeba domácností se drží stabilně na relativně vysoké úrovni 1. čtvrtletí. Oproti němu totiž sice vzrostla, ale pouze o 0,1 p.b. V úhrnu za celé 1. pololetí 2016 byly výdaje na konečnou spotřebu domácností meziročně o 2,4 % vyšší. Větší měrou se na tomto výsledku podílel vývoj v 1. čtvrtletí,

² Pokud není uvedeno jinak, jsou data o HDP a jeho složkách vyjádřena reálně a v očištění o sezónní a kalendářní vlivy. Totéž platí i pro hrubou přidanou hodnotu. Časová řada HDP v období od 1. čtvrtletí 2014 je od sezónnosti očišťována novým modelem. Tento model zohledňuje změnu sezónního chování HDP po roce 2013 související s nově rovnoměrnějším výběrem daní z produktů, zejména z tabákových výrobků.

³ Nedostupný údaj za Irsko a Lucembursko. Dynamika za Slovensko není očištěna o kalendářní vlivy.

⁴ Přispěvky ke změně HDP po vyloučení dovozu pro konečné užití.

ve kterém výdaje domácností stouply v meziročním srovnání o 2,7 %. Ochota domácností utrácet byla v 1. polovině roku příznivě ovlivněna reálně stoupající průměrnou mzdou a zvyšující se zaměstnaností. Celkový objem vyplacených mezd a platů⁵ byl vyšší v nominálním vyjádření ve 2. čtvrtletí o 5,4 %, reálně⁶ pak byl o 5,3 % vyšší. Potvrzuje se tak trend z 1. čtvrtletí, že začátek roku 2016 znamená nejsilnější navýšení mzdových prostředků od 3. čtvrtletí 2008, reálně dokonce od začátku roku 2007. Meziroční nárůst mzdových prostředků za celé 1. pololetí se pohyboval kolem 5,7 %.

Meziroční dynamika výdajů na konečnou spotřebu vládních institucí zhruba na úrovni loňského roku, stejně jako v 1. čtvrtletí

Výdaje na konečnou spotřebu vládních institucí zahrnující výdaje na individuální spotřebu (ze kterých mají užitek výhradně domácnosti) a kolektivní spotřebu (ze kterých mají prospěch všechny sektory) vzrostly ve 2. čtvrtletí letošního roku meziročně o 2,5 % – stejně jako v předchozím čtvrtletí. Mezičtvrtletní růst byl mírně rychlejší než v 1. čtvrtletí, a to 0,8 %. Velmi podobný je i obrázek vývoje za celé pololetí. Meziročně za prvních šest měsíců vzrostla spotřeba vlády o 2,5 % a oproti druhé polovině roku 2015 o 0,8 %.

Mezičtvrtletní pokles investic podstatně zesílil. Investice klesaly nejen meziročně, ale i mezičtvrtletně

V průběhu celého loňského roku se stimul v podobě dočerpávání evropských fondů z programového období 2007–2014 promítal v rostoucí meziroční dynamice investic, která dosáhla hodnoty 9,1 %. Investice v roce 2015 rostly i mezičtvrtletně ve všech obdobích, byť se růst postupně vyčerpával. Lze tak konstatovat, že vysoká investiční aktivita přetrvávala v průběhu celého roku. Mezičtvrtletní pokles přišel až s 1. čtvrtletím 2016, byť v porovnání se začátkem roku 2015 byla tvorba investic stále vyšší (o 2,6 %). Ve 2. čtvrtletí se však již pokles investičních aktivit projevil jak mezičtvrtletně, tak meziročně. Celkový vývoj byl do značné míry ovlivněn poklesem investic do ostatních budov a staveb, resp. vysokou srovnávací základnou roku 2015. Tvorba fixního kapitálu byla meziročně nižší o 4,4 %, mezičtvrtletně poklesla o 4,1 %. Rostoucí zásoby byly spojené zejména s produkčními aktivitami, tj. se zásobami materiálu a nedokončené výroby.

Hlavním důvodem poklesu celkového objemu investic byly nízké investice do ostatních budov a staveb, jejichž růst byl v minulém roce podpořen prostředky z programového období 2007–2014

Podle věcného členění tvorby hrubého fixního kapitálu (bez očištění o sezónní a kalendářní vlivy) stouply ve 2. čtvrtletí letošního roku v meziročním srovnání pouze investice do obydlí (o 2,5 %), reflektující nízké náklady financování rezidentských nemovitostí úvěry, a investice do dopravních prostředků a zařízení (6,6 %), související s obnovou a rozšiřováním firemního vozového parku. Nákupy váhově nejvýznamnějších ICT, ostatních strojů a zařízení mírně klesaly, což může být částečně spojeno s tím, že nejen ostatní budovy a stavby, ale i jiná aktiva byla v loňském roce navázána na konec programového období. Investice do ostatních budov a staveb, které byly v loňském roce významně podpořeny investičními dotacemi z fondů EU, v meziročním srovnání poklesly o 18,4 %.

Vyšší meziroční růst vývozu (5,7 %) oproti dovozu (3,1 %) ve spojení s kladnými směnnými relacemi vedly k vysokému přebytku zahraničního obchodu

Z pohledu zahraničního obchodu byla česká ekonomika ve 2. čtvrtletí velmi úspěšná. Saldo zahraničního obchodu v běžných cenách (94,2 mld. Kč) bylo ve 2. čtvrtletí meziročně vyšší o 34,2 mld. Kč. Na rekordním saldu zahraničního obchodu se podílel jak obchod se zbožím, tak se službami. V obou případech růst vývozu značně předbíhal růst dovozu. Vývoz, který vzrostl meziročně reálně o 5,7 %, byl tažen ve zboží zejména obchodem s dopravními prostředky a ve službách např. pozemní dopravou či informačními a komunikačními činnostmi. Na růstu dovozu o 3,1 % se významně podílely subdodávky pro automobilový průmysl a výrobu elektrických přístrojů a zařízení. Z pohledu celého 1. pololetí je přebytek zahraničního obchodu rovněž rekordní. Nikdy v historii ČR zatím nebyl přínos zahraničního obchodu pro českou ekonomiku v podobě kladného salda tak velký, jako na začátku letošního roku. Pozitivní vliv na zahraniční obchod měly také kladné směnné relace, neboť ceny dovozu meziročně stále klesaly rychleji než ceny vývozu. Mezičtvrtletně se však tento jev již začal obracet a zejména z důvodu mezičtvrtletního růstu cen ropy klesaly ceny dovozu pomaleji než ceny vývozu.

Reálný hrubý domácí důchod vzrostl o 4,3 %

Reálný hrubý domácí důchod (RHDD), který na rozdíl od HDP zohledňuje dodatečné zisky, nebo ztráty z vývoje cen v zahraničním obchodu, resp. zisky,

⁵ Bez očištění o sezónní a kalendářní vlivy.

⁶ Do reálného vyjádření převedeno s využitím deflátoru výdajů na konečnou spotřebu domácností.

nebo ztráty ze směnných relací, vzrostl ve 2. čtvrtletí 2016 meziročně o 4,3 % (bez očištění o sezónní a kalendářní vlivy).

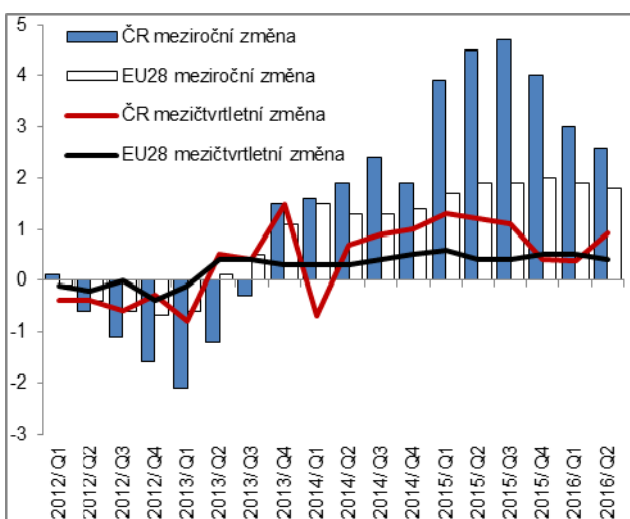
Z hlediska strany nabídky se na meziročním růstu ekonomiky ve 2. čtvrtletí 2016 podílel především zpracovatelský průmysl, výrazně na něm participovaly i služby,...

Na meziročním růstu ekonomiky se z hlediska strany nabídky podílela ve 2. čtvrtletí, stejně jako v 1. čtvrtletí, většina hlavních odvětví. Dominantní pozici si uchoval zpracovatelský průmysl, jehož hrubá přidaná hodnota narostla o 4,8 % a přispěla k celkovému růstu 1,3 p.b. V rámci odvětví služeb se z hlediska dynamiky dařilo většině odvětví. Uskupení obchod, doprava, ubytování a pohostinství vzrostlo o 2,5 %, peněžnictví a pojišťovnictví o 3,8 %, profesní, vědecké, technické a administrativní činnosti o 3,4 % a činnosti v oblasti nemovitostí o 2,1 %. Zemědělství, lesnictví a rybnářství vzrostlo o 5,6 %.

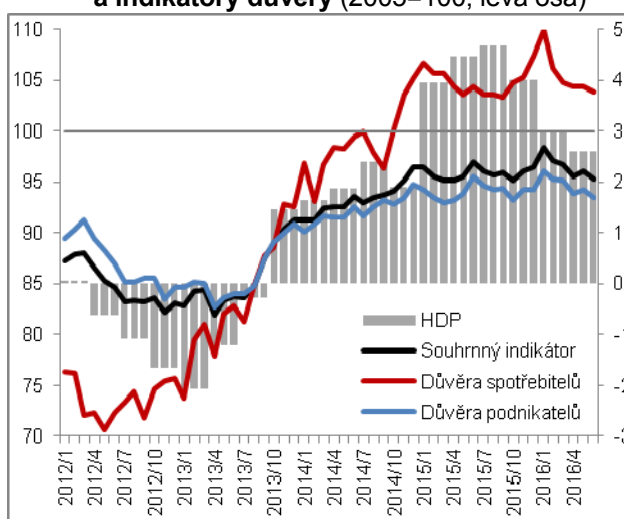
... stavebnictví však vykazovalo v porovnání s mimořádným rokem 2015 pokles

Nižší investice do ostatních budov a staveb oproti loňskému roku, který byl posílen mimořádným dočerpáváním prostředků z programového období 2007 až 2014, se odrazily ve výrazném meziročním i mezičtvrtletním poklesu hrubé přidané hodnoty stavebnictví (o -5,5 %, resp. 5,7 % ve 2. čtvrtletí).

Graf č. 1 HDP (stálé ceny, očištěno o sezónní a kalendářní vlivy, v %)

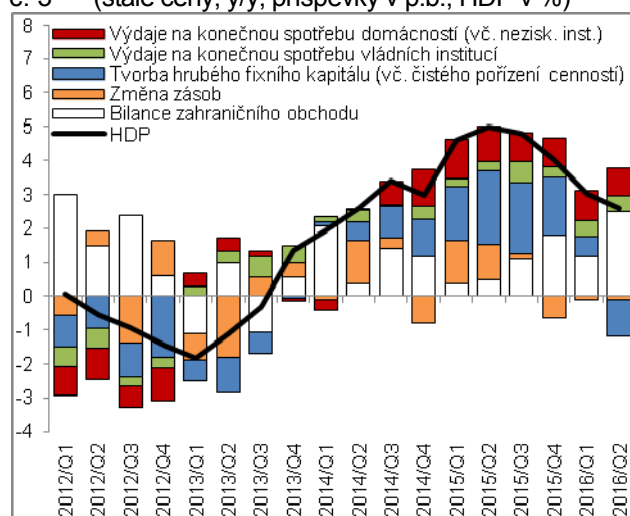

Graf č. 2 HDP (stálé ceny, očištěno o sezónní a kalendářní vlivy, y/y v %, pravá osa) a indikátory důvěry (2005=100, levá osa)

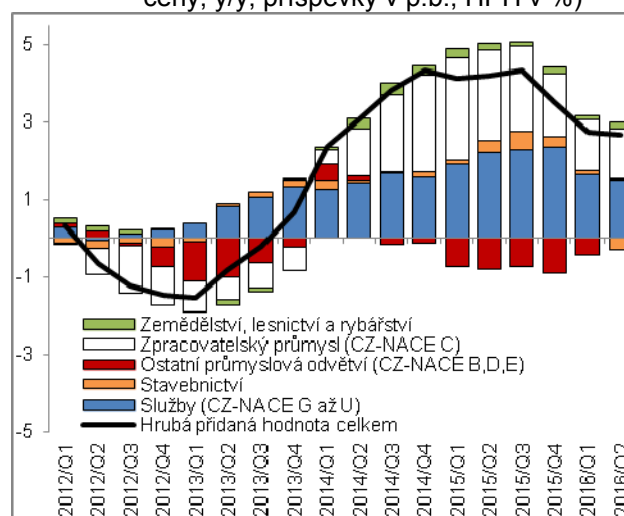
Zdroj: ČSÚ, Eurostat

Graf č. 3 Příspěvky výdajových složek ke změně HDP* (stálé ceny, y/y, příspěvky v p.b., HDP v %)

*Příspěvky ke změně HDP po vyloučení dovozu pro konečné užití.

Graf č. 4 Příspěvky odvětví ke změně HPH (stálé ceny, y/y, příspěvky v p.b., HPH v %)

Zdroj: ČSÚ

3. Výkonnost odvětví

Meziroční tempo růstu hrubé přidané hodnoty (HPH) ve srovnání s mimořádným rokem 2015 zvolnilo, mezikvartální růst však nadále pokračoval, v samotném 2. čtvrtletí byl ještě zvýrazněn

Díky silné zahraniční poptávce udržel zpracovatelský průmysl dominantní pozici, bez něj by HPH v celé ekonomice rostla pouze polovičním tempem

K vyšší přidané hodnotě v zemědělství letos přispěla také dobrá úroda základních obilovin i olejnin

Přidaná hodnota ve stavebnictví mezičtvrtletně klesala již potřetí v řadě, po odeznění „dopingového efektu“ evropských dotací se odvětví letos potýkalo s nedostatkem významnějších veřejných zakázek

Terciární sektor přispěl letos k meziročně vyšší HPH 1,6 p.b., o celou třetinu z tohoto příspěvku se zasloužilo váhově významné odvětví obchod, doprava, ubytování a pohostinství

Meziroční dynamika průmyslové produkce byla ve 2. čtvrtletí významně ovlivněna vyšším počtem pracovních dní

Výkon všech odvětví ekonomiky, zachycený v nich vytvořenou hrubou přidanou hodnotou (HPH)⁷, se meziročně zvýšil o 2,7 % – shodně v 1. i 2. letošním čtvrtletí. Ve srovnání se silným loňským růstem (v prvních třech čtvrtletích vždy převyšujícím 4 %) šlo o mírnější tempa související s postupným vyprcháváním mimořádných růstových faktorů. V mezičtvrtletním vyjádření růst HPH viditelně zpomalil již na sklonku minulého roku (na 0,3 %). Vývoj během 1. pololetí 2016 však postupně přinesl náznak pozitivního obrátu, neboť ve 2. čtvrtletí rostla HPH o významných 0,9 %. Mezikvartální růst HPH přetrvával již třinácté čtvrtletí v řadě.

K růstu celkové přidané hodnoty tradičně nejvíce přispěl zpracovatelský průmysl. Ten se letos na meziročně příznivějším výsledku všech odvětví podílel z poloviny (obdobně dominantní roli si udržuje od poloviny roku 2014). HPH ve zpracovatelském průmyslu byla proti nebývale vysoké loňské základně v obou letošních čtvrtletích o 4,8 % vyšší, čímž výrazně předčila dynamiku většiny ostatních odvětví. Silná poptávka (v tradičních exportních odvětvích) se odrazila ve vyšší zaměstnanosti⁸ (ta letos podobně jako v loňském 1. pololetí rostla mírně nad 3 %, v obou případech dvojnásobným tempem ve srovnání s celou ekonomikou). Podniky se snažily pokrýt růst zakázek i intenzivnějším využitím stávající pracovní síly. Počet odpracovaných hodin vzrostl (po sezónním očištění) v 1. pololetí proti loňské úrovni o nebyvalých 6,1 %.

Dařilo se i odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství, které táhla především rostlinná produkce. Projevil se zde vliv dobré letošní úrody základních obilovin i olejnin. HPH v celém odvětví meziročně posílila o 5,1 % a zaznamenala růst již třetí rok po sobě.

Jediným významnějším odvětvím, které letos nepřispívalo k růstu přidané hodnoty, bylo stavebnictví. V mezičtvrtletním srovnání se HPH snížila již na konci loňského roku, od té doby se poklesy prohlubovaly – až na -4,7 % ve 2. čtvrtletí (což se promítlo i v meziročním srovnání, když HPH poklesla poprvé po dvanácti čtvrtletích). Ještě slabšímu výsledku zabránil relativně příznivější vývoj v mezispotřebě, neboť samotná produkce ve stavebnictví doznala letos v porovnání s HPH hlubších poklesů. Výkony stavebnictví se negativně projeví v oblasti zaměstnanosti.

Přidaná hodnota v sektoru služeb vzrostla v 1. pololetí o 2,6 % meziročně (ve stejném loňském období činil růst 3,6 %). V rámci hlavních odvětví služeb byla růstová tempa vcelku vyrovnaná. Jen mírně vybočovaly profesní, vědecké, technické a administrativní činnosti, které docílily 3,5% růstu HPH i při meziročním poklesu produkce (mezi spotřeba se totiž snižovala ještě vyšším tempem). Více než 3% zvýšení HPH dosáhlo i peněžnictví a pojišťovnictví a naznačilo tak, že loňský pokles HPH (doprovázený výraznější redukcí zaměstnanosti) byl jen přechodným výkyvem⁹. Dlouhodobě se rozvíjí i informační a komunikační činnosti, což je v posledních čtyřech letech reflektováno i nadprůměrnou dynamikou tvorby nových pracovních míst (nejen zaměstnaneckého charakteru). Střídmeji letos posilovala HPH ve váhově významných odvětvích s dominancí státu¹⁰ (+1,9 %), v pozadí figuroval nízký růst objemu vyplacených platů ve školství. Odvětví obchod, doprava, ubytování a pohostinství mohlo těžit z pozitivních nálad spotřebitelů (podpořených vysokým růstem zaměstnanosti i reálných mezd), z růstu poptávky po nákladní dopravě, jakož i četnějších příjezdů domácích i zahraničních hostů. Jeho letošní výsledky kopirovaly růstová tempa přidané hodnoty i zaměstnanosti dosažená v celé ekonomice.

Výkon průmyslu (měřený indexem průmyslové produkce)¹¹ v 1. pololetí meziročně posílil o 4,3 % (resp. 2,9 % po očištění o kalendářní vlivy). Kalendářní vlivy ovlivnily zejména produkci ve 2. čtvrtletí, které mělo letos ve srovnání se stejným obdobím loňského roku o tři pracovní dny více. Rozdíl mezi očištěnou (+2,3 %) a neočištěnou

⁷ Údaje o HPH jsou vyjádřeny ve stálých cenách a v očištění o sezónní a kalendářní vlivy.

⁸ Pokud není uvedeno jinak, jde o údaje v pojetí národních účtů v očištění o sezónní vlivy.

⁹ Svědčí o tom i skutečnost, že ve srovnání s 1. pololetím konjunkturního roku 2008 byla letošní přidaná hodnota v peněžnictví a pojišťovnictví o čtvrtinu vyšší. Podobného výsledku dosáhlo v rámci deseti hlavních odvětví již pouze zemědělství, lesnictví a rybářství. Naopak stavebnictví za touto metou stále o 5 % zaostávalo. V celé ekonomice činil růst přidané hodnoty za posledních osm let 7,3 %.

¹⁰ Sestávají se z dílčích odvětví: veřejná správa a obrana; vzdělávání; zdravotní a sociální péče.

¹¹ Zahnující odvětví dle CZ-NACE: B (Těžba a dobývání), C (Zpracovatelský průmysl), D (Energetika).

<p>Stagnace produkce v energetice, jakož i dlouhodobý útlum v těžbě a dobývání v první polovině roku pokračovaly</p>	<p>produkcí (+5,7 %) byl významný a v podobném rozsahu naposledy viditelný ve 3. čtvrtletí 2008. Projevil se také vliv vyšší ložské základny, kdy výkon průmyslu úspěšně atakoval 5% tempa. Podstatné bylo, že mezičtvrtletní tempa významnější zpomalení růstu zatím neindikovala. K meziročně vyšší průmyslové produkci přispěl výhradně zpracovatelský průmysl (růst samotného odvětví dosáhl 5,4 %). Produkce energetiky, jež se stále potýkala s dopady dlouhodobých neplánovaných odstávek výrobních zařízení, fakticky stagnovala (podobně jako v 1. ložském pololetí). Řízený útlum v současnosti málo rentabilní těžby černého uhlí se odrazil v produkci celého těžebního průmyslu – v 2. čtvrtletí se proti úrovni z prvních třech měsíců roku 2016 redukovala o téměř desetinu. Za posledních pět let (resp. proti 1. pololetí 2011) propadla produkce v těžbě uhlí o 31 %, což korespondovalo s kontextem zemí EU¹².</p>
<p>Meziroční růst produkce i tržeb ve výrobě motorových vozidel dosahoval dvouciferných hodnot...</p>	<p>Výroba motorových vozidel (tvořící téměř čtvrtinu produkce celého průmyslu) vzrostla v 1. pololetí o 16 % meziročně, od konce poslední recese (1. čtvrtletí 2013) se navýšila již o 53 %¹³. Tržby (v b.c.) byly vyšší meziročně o 13 %, a to jak domácí, tak i z přímého vývozu. Rekordní hodnoty dosáhlo i fyzické množství vyrobených osobních automobilů¹⁴. Nadprůměrné tempo produkce zaznamenaly i výrobci ostatních (především kolejových) dopravních vozidel (+5,4 %), zejména vlivem vyšší domácí poptávky. Hlavní subdodavatelské obory automobilového průmyslu na úspěšný ložský rok plně nenavázaly (např. ve výrobě elektrických zařízení meziroční růst zvolnil na 2,7 % a tržby z vývozu i na domácím trhu dokonce nepatrně poklesly). Stabilní byl naopak vývoj produkce ve váhově významných odvětvích kovovýroby (+7,2 %) a strojírenství (+2,3 %). Z menších odvětví se dařilo výrobcům nábytku (jejichž produkce za tři roky vzrostla o pětinu) či tiskárenství (těžící z vyšší tuzemské poptávky). Pokračovalo mírné oživení dlouhodobě utlumeného oděvního průmyslu. Produkce v textilním průmyslu se již přiblížila úrovni 1. pololetí konjunkturního roku 2008 (této „mety“ stále polovina zpracovatelských oborů nedosáhla).</p>
<p>...dlouhodobě dominantní postavení tohoto odvětví v rámci průmyslu bylo letos ještě umocněno, bez něj by celková průmyslová produkce rostla o 3 p.b. méně</p>	<p>Navzdory celkově příznivému vývoji stále existovaly zpracovatelské obory, které se potýkaly s problémy. Odstávky některých provozů již rok omezují výrobní kapacity v chemickém průmyslu, jeho letošní produkce meziročně propadla o sedminu. Šlo (společně s váhově slabým dřevozpracujícím průmyslem) o jediný zpracovatelský obor, jehož produkce svou úroveň z počátku roku 2013 (dno poslední recese ekonomiky) dosud nepřekonala. Produkce letos klesla i v hutnictví a slévárenství. S negativními důsledky přetlaku nabídky oceli na evropských trzích se v posledních měsících potýkala i většina evropských významných producentů. Poprvé po osmi čtvrtletích se zastavil mírný růst produkce v objemově významném a potravinářském průmyslu. I mělký meziroční pokles (o 2,2 %) znamenal v tomto stabilním (především na domácí trh orientovaném) odvětví nejhorší výsledek od konce roku 2011.</p>
<p>Z významnějších zpracovatelských oborů klesala produkce jen v hutnictví (vlivem přebytku oceli na evropských trzích), chemickém průmyslu (vlivem havárií výrobních zařízení) a poprvé po osmi čtvrtletích i potravinářství</p>	<p>Slušné krátkodobé vyhlídky průmyslu indukuje vývoj nových zakázek. Tempo růstu jejich hodnoty na počátku roku sice citelně zpomalilo (na 0,9 % meziročně, tj. nejnižší tempo od konce recese), ve 2. čtvrtletí ale těsně prolomilo 10% hranici. Přispěla k tomu rozhodující měrou výroba motorových vozidel (v 1. čtvrtletí činil růst 11 %, ve 2. čtvrtletí 30 %). Během 1. pololetí přetrvávala mírně pozitivní nálada podnikatelů v průmyslu. Sezónně očištěná salda indikátorů důvěry dosahují stabilních hodnot již dva a půl roku. V srpnu očekávalo růst u výrobní činnosti v příštích třech měsících 22 % průmyslových podniků, u zaměstnanosti 16 %, v obou případech byly hodnoty proti srpnu 2015 mírně vyšší. Výrazně naopak zrychlil podíl podniků, které považují nedostatek pracovní síly za bariéru růstu. Na počátku 3. čtvrtletí 2016 šlo již o 19 % firem, o rok dříve jen 8 %. Dynamika zaměstnanosti i mezd mírně sílila. Na počátku roku vzrostl dle podnikových statistik průměrný evidenční počet zaměstnanců (v průmyslových podnicích v ČR) meziročně o 2,7 %, z toho ve výrobě motorových vozidel více o 6,5 %. Zaměstnanecká místa redukovalo hutnictví, těžba a energetika. Průměrné mzdy se (ve vazbě na posun hranice minimální mzdy) relativně nejvíce zvýšily v oborech s nízkou úrovní výdělků (oděvní, kožedělný, dřevozpracující, nábytkářský průmysl), navzdory výpadku kapacit ale i v chemickém průmyslu.</p>
<p>Výrazné zrychlení tempa růstu nových zakázek ve 2. čtvrtletí ve výrobě motorových vozidel, v ostatních odvětvích však byla dynamika slabá (strojírenství), či hodnota zakázek dokonce klesala (chemický průmysl, hutnictví)</p>	
<p>Od poloviny roku 2015 pociťují průmyslové podniky nedostatek pracovní síly jako bariéru růstu stále častěji</p>	

¹² Ve stejném období činil pokles v celé EU 34 %, v Německu 42 %, v Polsku 22 %. Prudké propady produkce zaznamenaly Španělsko a Velká Británie. Útlum se týkal především produkce černého uhlí (v EU15 o bezmála 60 %), u hnědého uhlí byly redukce mírnější (o 8 %).

¹³ V rámci hodnocených zemí EU (bez Slovenska, Slovinska) šlo o páté nejvyšší tempo. Ze zemí, které jsou významnými výrobci automobilů, dosáhlo lepších výsledků jen Maďarsko (56 %). V hlavní producentské zemi – Německu – byla produkce vyšší jen o 12 %, v celé EU o 23 %.

¹⁴ Dle údajů Sdružení automobilového průmyslu bylo v Česku během prvních šesti měsíců letošního roku vyrobeno téměř 720 tis. osobních automobilů, meziročně o osminu více. Dařilo se i výrobcům ostatních druhů motorových vozidel.

Na stavební produkci negativně působil pokles veřejných výdajů na dopravní stavby, ale i pomalý rozvoj v oblasti bytové výstavby

Výkon stavebnictví se nacházel na předloňské úrovni, proti 1. polovině roku 2008 byl však o čtvrtinu nižší

Hodnota nových zakázek se meziročně snižovala již čtyři čtvrtletí v řadě

Stavebnictví letos zatím chyběly větší stavby, průměrná hodnota nově uzavřené zakázky klesla pod 3 mil. korun – na nejnižší úroveň za posledních dvanáct čtvrtletí

Nízká četnost výstavby bytových domů v Praze srazila letos počet všech zahájených bytů v ČR na třetí nejnižší hodnotu po roce 2000

Záporné saldo důvěry podnikatelů ve stavebnictví se v průběhu roku prohlubovalo

Evidenční počet zaměstnanců ve stavebnictví nadále klesal, za posledních osm let přišlo stavebnictví o více než 60 tis. zaměstnaneckých prac. míst.

Růst tržeb ve službách oproti loňskému tempu citelně zpomalil

V pozemní a potrubní dopravě na počátku roku poprvé po dvanácti čtvrtletích tržby meziročně poklesly

Tržby cestovních kanceláří a agentur za poslední čtyři roky propadly o 23 %, pracovním agenturám naopak o 60 % posílily

Tržby v sektoru služeb v úhrnu zatím nepřekonalý úroveň vrcholu konjunktury, proti 1. pololetí 2008 byly stále o 7,1 % nižší

Produkce ve stavebnictví se po silném růstu z předchozích dvou let letos opět vrátila k hlubším meziročním poklesům¹⁵. V prvních třech měsících roku se snížila o 7,7 %, ve 2. čtvrtletí se pokles ještě prohloubil na 12,2 %. V mezikvartálním vyjádření se výkon stavebnictví snižuje nepřetržitě již čtyři čtvrtletí v řadě. Za loňskou úroveň v letošním 1. pololetí výrazně zaostaly jak inženýrské stavitelství (-13,2 %), tak i váhově významnější pozemní stavitelství (-9,4 %). Zatímco výsledek inženýrského stavitelství byl s ohledem na intenzivní realizaci dopravních staveb vázaných na loni končící programovací období EU do značné míry očekávaný, hluboký pokles pozemního stavitelství přinesl překvapivě zjištění.

Celková zásoba práce (na konci 2. čtvrtletí) ve formě všech dosud nerealizovaných stavebních zakázek se meziročně zredukovala o desetinu (na 147 mld. korun), výhradně vlivem tuzemských veřejných zakázek (-18,4 %). Hodnota nových zakázek (stavebních podniků s 50 a více zaměstnanci) v 1. pololetí meziročně poklesla o 4 %, o což se přičinily o šestinu nižší objednávky na inženýrské stavby. Pozitivním signálem byl vyšší příliv nových zakázek u pozemního stavitelství ve 2. čtvrtletí (+28 %). Jejich hodnota za celé 1. pololetí byla v rámci tohoto období roku nejvyšší za posledních pět let. Celému odvětví však letos chybí větší stavby. Průměrná hodnota nově uzavřené zakázky klesla v 1. pololetí pod 3 mil. korun (v letech 2014 a 2015 oscilovala kolem 4 mil. korun). Dle jiného předstihového ukazatele – stavebních povolení – byly vyhlídky stavebnictví o něco příznivější. Průměrná orientační hodnota na 1 povolení ve 2. čtvrtletí vzrostla na 3,7 mil. korun (z 3,2 mil. z předchozího čtvrtletí) a byla zároveň nejvyšší od 3. čtvrtletí 2012.

Počet zahájených bytů v 1. pololetí meziročně klesl o 3,4 %, společně s roky 2013 a 2014 patřil v tomto milénium k nejnižším. Citelně propadla výstavba bytů v bytových domech – vlivem situace v Praze, kde bylo takto zahájeno pouze 522 bytů. Zčásti to může být vlivem zvýšené aktivity v 1. loňském pololetí, kdy tento počet (2614) naopak patřil v dlouhodobém kontextu v metropoli k nejvyšším. Počet dokončených bytů v ČR rostl o 4,1 %, především vlivem vyšší výstavby rodinných domů.

Nálady podnikatelů ve stavebnictví se v průběhu 1. pololetí zhoršily. Sezónně očištěné saldo důvěry podnikatelů ve stavebnictví, setrvávající dlouhodobě v negativním pásmu, se v průběhu letošního roku snížilo a jeho červencová hodnota byla nejnižší za posledních 21 měsíců. Mezi bariérami růstu udávají stavební podniky stále častěji nedostatečnou poptávku (dle sezónně očištěných dat - v lednu 53 %, v květnu 61 %). Růst u výrobní činnosti v příštích třech měsících v srpnu očekávalo 17 % stavebních podniků (o rok dříve 23 %), u zaměstnanosti 11 % (resp. 16 %).

Tržby ve vybraných službách¹⁶ se v 1. pololetí zvýšily o 1,1 % (po očištění o vliv počtu pracovních dní rostly jen o 0,1 %). Zpomalení růstu služeb proti celému roku 2015 (+3 %) vyplývalo zejména z profesních, vědeckých a technických činností, jejichž loňský rovněž 3% celoroční růst představoval v celém období od konjunktury jen ojedinělé vybočení. V 1. letošním pololetí meziročně o 4,1 % poklesly, především vlivem architektonických a inženýrských činností (v důsledku vyššího počtu rozpracovaných dosud nefakturovaných zakázek). Tržby však klesaly napříč celou sekcí, vyjma právních a účetnických činností. Mírný růst zaznamenala i doprava a skladování (+1,3 %), hlavně zásluhou skladování, neboť ve váhově dominantní pozemní a potrubní dopravě se tržby (při vysoké loňské základně) mírně snižovaly. Na úspěšný loňský rok letos navázaly i administrativní a podpůrné činnosti (4,9 %), tažené rychle se rozvíjejícími pracovními agenturami. Dařilo se však oborům napříč celou sekcí, vyjma činností cestovních agentur a kanceláří. Podobně jako loni rostly v 1. pololetí rychle tržby ve stravování a pohostinství (+4,6 %). Tržby v ubytování se ve 2. čtvrtletí meziročně mírně snížily (poprvé po 2. čtvrtletí 2010). Vysoká návštěvnost ČR loni na jaře byla ovlivněna pořádáním významné sportovní akce.

Maloobchodní tržby (bez motoristického segmentu) rostly v 1. pololetí o 6,7 % (po očištění o kalendářní vlivy o 5,6 %), odrážely tak rostoucí příjmy domácností související s jejich stále se lepším postavením na trhu práce. Souběžně s tím se posilovaly optimistické nálady spotřebitelů. Sezónně očištěné saldo důvěry dosáhlo na

¹⁵ Všechny údaje o stavební produkci jsou očištěny o kalendářní vlivy.

¹⁶ Nezahrnují obchod, peněžnictví a pojišťovnictví, vědu a výzkum ani veřejné služby.

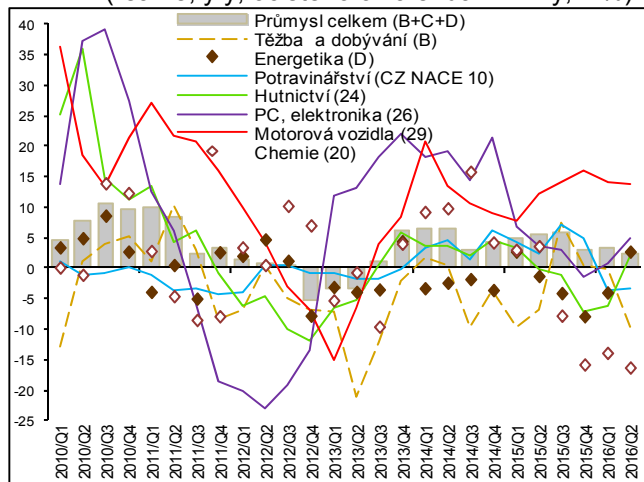
Meziroční růst maloobchodních tržeb (očištěných o kalendářní vlivy) osciloval okolo 6 % již šest čtvrtletí v řadě

počátku roku nejvyšší hodnoty v historii sledování (+7,5 bodu), i v následujících měsících zůstávalo v kladném pásmu. K růstu maloobchodu tradičně nejvíce přispěl prodej nepotravinářského zboží (s růstem tržeb o 7 %, resp. o 5,8 % po očištění). Silným tempem posilovaly i tržby prodejců potravin (o 5,4 %, resp. 4,2 %). Ze specializovaných prodejen nepotravinářského zboží se v 1. pololetí tržby nejvíce zvýšily za výrobky pro kulturu a rekreaci (o 7,7 % meziročně), shodným tempem pak i za výrobky převážně pro domácnost (zahrnující např. elektrospotřebiče, elektroniku, nábytek, koberce, textil). Z vyšších tržeb mohly profitovat i všechny ostatní segmenty specializovaných prodejnů, včetně prodejen s počítačovým a komunikačním zařízením (1,4 %), které přitom v předchozích letech tradičně patřily k nejdynamičtějším. Tržby čerpacích stanic posílily o téměř desetinu. Poptávku stimulovaly nízké ceny PHM (příznivé i ve srovnání se sousedními státy), zčásti i vyšší přepravní nároky v souvislosti s růstem ekonomiky a silícím zahraničním obchodem.

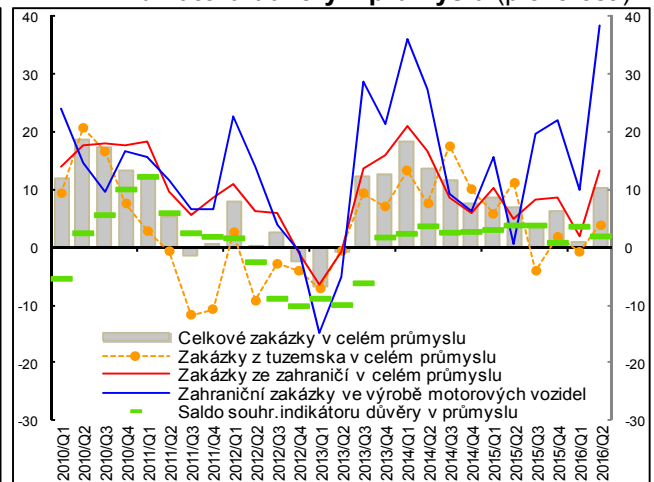
Meziroční růst maloobchodních tržeb Česku byl v 1. pololetí nejvyšší ze středoevropských zemí

Maloobchodní tržby¹⁷ v ČR se oproti EU (+2,7 %) zvyšovaly dvojnásobným tempem, nejrychleji ze zemí střední Evropy. Dvouciferný růst vykázalo Rumunsko, meziroční pokles jen Belgie (-2,4 %) a Řecko (-3,7 %). Růstová tempa tržeb z prodeje potravin a pohonných hmot řadila Česko shodně na šesté nejlepší pořadí, v případě nepotravinářského zboží již mimo první desítku (silnějšího růstu docílila především většina novějších členských států EU – včetně Slovinska, Polska či Maďarska).

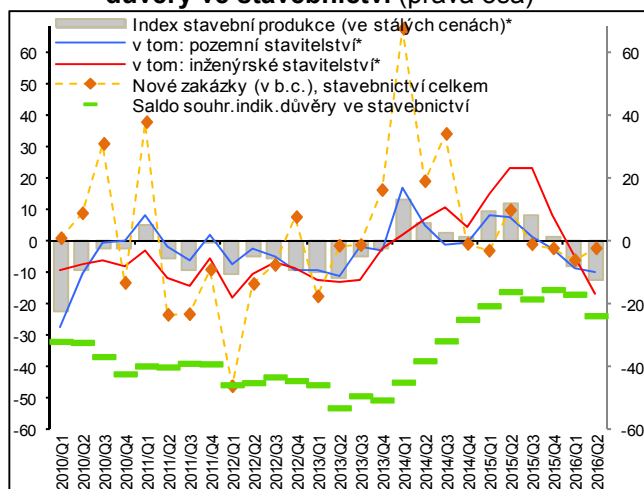
Graf č. 5 **Produkce v průmyslu a ve vybraných zpracovatelských odvětvích** (reálně, y/y, očištěno o kalendářní vlivy, v %)

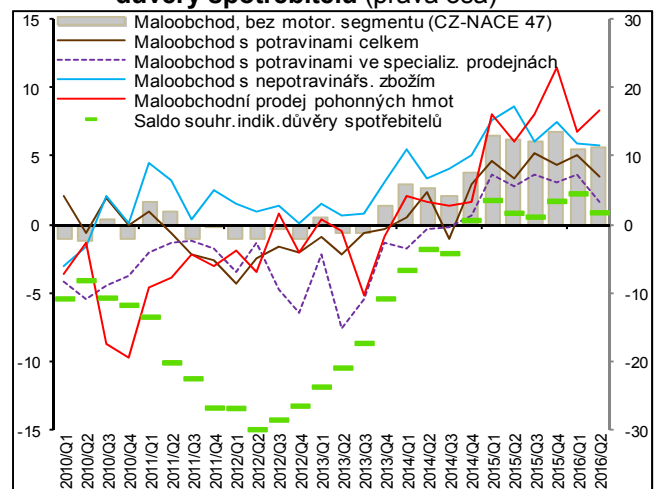
Graf č. 6 **Nové zakázky v automobilovém průmyslu, v průmyslu celkem (b.c., y/y v %) a saldo indikátoru důvěry v průmyslu (pravá osa)**

Graf č. 7 **Stavební produkce*, hodnota nových zakázek (y/y v %) a saldo indikátoru důvěry ve stavebnictví (pravá osa)**

Graf č. 8 **Tržby v maloobchodě vč. motoristického segmentu* (reálně, y/y v %) saldo indikátoru důvěry spotřebitelů (pravá osa)**

*očistěno o kalendářní vlivy

Zdroj: ČSÚ

¹⁷ Zahnuje maloobchod bez motoristického segmentu, údaj je očištěný o kalendářní vlivy.

4. Vnější ekonomické vztahy

Přebytek běžného účtu platební bilance dosáhl v 1. pololetí 2016 107 mld. korun...

Saldo běžného účtu platební bilance dosahuje přebytku v 1. čtvrtletí pravidelně od roku 2005 a nejinak tomu bylo i v lednu až červnu 2016. Za první pololetí dosáhl přebytek 107 mld. korun. Přebytek kapitálového účtu poklesl na konci prvního pololetí meziročně o 44 mld. na 39 mld. korun, a to vlivem klesajícího objemu prostředků čerpaných z fondů EU. Finanční účet ve druhém čtvrtletí zaznamenal příliv finančních prostředků ve výši 32,8 mld. korun, čímž zredukoval odliv v prvním čtvrtletí (109,1 mld. korun) na 76,3 mld. korun na konci prvního pololetí. V pozadí jsou zejména investice zahraničních investorů do tuzemských vládních dluhopisů.

... díky meziročnímu růstu výkonové bilance a snížení deficitů prvotních důchodů

Přebytek běžného účtu se v 1. pololetí letošního roku zvýšil v meziročním srovnání o 44,7 mld. korun. Na jeho zlepšení se v největší míře podílel přebytek výkonové bilance meziročně o téměř 40 mld. korun. Slabší odliv důchodů z přímých investic zapříčinil pokles záporného salda v položce prvotních důchodů na -99 mld. z loňských -120 mld. Naopak na účtu druhotných důchodů došlo ke zhoršení salda (-4,7 mld.) oproti polovině roku 2015 o 16 mld. korun.

Zdrojem deficitu finančního účtu byla především rostoucí rezervní aktiva související s intervenčním režimem ČNB

Příliv přímých investic do české ekonomiky se v 1. pololetí roku 2016 meziročně zrychlil z 9,7 mld. na 67 mld. korun. Zatímco tuzemští investoři snížili hodnotu svých přímých zahraničních investic (dále také „PZI“) o 1 mld., ze zahraničí přišlo do české ekonomiky v podobě PZI 66 mld. korun. Významný meziroční nárůst je také u dluhových cenných papírů (meziroční nárůst ze 17 mld. na 133,6 mld. korun). Hlavním zdrojem deficitu finančního účtu, tj. odlivu peněz do zahraničí, byl vývoj v položce rezervních aktiv zejména díky pokračujícím intervencím ČNB. Čisté transakce s rezervními aktivy činily v 1. pololetí 220 mld. korun, což činí meziroční nárůst o téměř 100 mld. korun.

Zájem zahraničních investorů o tuzemské vládní dluhopisy roste – během prvního tří měsíců letošního roku jich nakoupily za 114,2 mld. korun

Během 1. pololetí 2016 se uskutečnil příliv portfoliových investic v rozsahu 140,9 mld. korun. Výrazně kontrastoval s portfoliovými investicemi rezidentů v zahraničí (19,5 mld. korun). Nadále docházelo k masivním nákupům vládních dluhopisů, do nichž zahraniční instituce investovaly 114,2 mld. korun, tedy výrazně více než ve stejném období 2015 (39,4 mld. korun). Poptávka zahraničních investorů vyplývá jednak z dobré pozice českých vládních dluhopisů (tj. relativně nižší úrovně zadlužení vlády, nižšího kreditního rizika ČR), ale také očekávaného budoucího posílení koruny po ukončení kurzových intervencí ČNB. Vysoká poptávka a očekávání investorů se současně projeví ve vývoji výnosů státních dluhopisů, kdy investoři zejména u dluhopisů se splatností do dvou let akceptovali záporný výnos (-0,05 %). Nízké výnosy ovšem přetrvávaly i u dluhopisů se zbytkovou splatností do 5 let (0,05 %) a 10 let (0,45 %). Vlivem tohoto vývoje o téměř 9 p.b. narostl podíl držby státních dluhopisů nerezidenty (na 26,12 %).

Meziroční tempo růstu vývozu se snížilo v 1. pololetí 2016 na 3,1 % ze 4,9 % ve stejném období 2015

Podle údajů o zahraničním obchodu se zbožím v národním pojetí došlo ve 2. čtvrtletí 2016 k mírnému oživení růstu vývozu na 4,3 % po nižším přírůstku v 1. čtvrtletí, který ve srovnání se stejným obdobím předchozího roku stoupl o 1,8 %. V důsledku tohoto vývoje tak tempo růstu vývozu české ekonomiky v 1. pololetí 2016 meziročně zpomalilo na 3,1 % ze 4,9 % v 1. pololetí 2015. V 1. pololetí roku 2014 rostl vývoz o 15,4 %. V 1. pololetí 2016 v nominálním vyjádření vzrostl vývoz meziročně o 50,5 mld. korun (o 14,8 mld. v 1. čtvrtletí a o 35,7 mld. korun ve 2. čtvrtletí), což bylo o 26,1 mld. korun méně než ve srovnatelném období předchozího roku.

Nejvyšší meziroční přírůstek vývozu zaznamenaly motorová vozidla a kovodělné výrobky

Největší meziroční přírůstek vývozu (o 53,8 mld. korun) byl v prvních dvou čtvrtletích zaznamenán u motorových vozidel, která mají dlouhodobě dominantní zastoupení v komoditní struktuře českého vývozu. V 1. pololetí vzrostl jejich podíl na celkovém českém vývozu meziročně o 2,4 p.b. na 27,3 %. Vývoz motorových vozidel v uvedeném období vzrostl nadprůměrně o 13,2 %, stejně jako v 1. pololetí 2015. Z dalších komodit se silným zastoupením na českém vývozu byly nejvyšší meziroční přírůstky zaznamenány u kovodělných výrobků (o 14,3 mld. korun) a strojů a zařízení (o 8,2 mld. korun). Naopak největší pokles byl patrný u exportu základních kovů (o 14,3 mld. korun), ropy a zemního plynu (o 9,9 mld. korun) a chemických látek a chemických přípravků (o 8,0 mld. korun).

Tempo růstu vývozu do států EU zpomalilo

Tempo růstu vývozu do států EU za prvních šest měsíců roku 2016 zpomalilo na 4,2 % z 5,6 % ve stejném období předchozího roku. Příčinou je pomaleji rostoucí vývoz do Německa (růst o 2,6 % oproti 4,9 %), Francie, Velké Británie či na Slovensko, ale rovněž prohlubující se pokles vývozu do Polska. Vývoz do tří nejdůležitějších exportních destinací České republiky, zahrnující Německo, Slovensko a Polsko, dosáhl v 1. pololetí letošního roku 827,6 mld. korun. V meziročním srovnání stoupl vývoz do těchto zemí o 2,8 %. Podíl vývozu zboží do Německa, Slovenska a Polska na celkovém vývozu se v 1. pololetí 2016 snížil na 48,1 % ze 48,2 % v 1. pololetí 2015. Hodnota zboží směřujícího do zemí mimo evropskou osmadvacítku meziročně klesla o 2,4 % (6,4 mld. korun). Z toho vývoz do Ruska, postižený restrikcemi a recesí tamější ekonomiky, se propadl o 14,6 %. Vývoz do Číny poklesl o 5,1 %.

V 1. pololetí 2016 růst dovozu do ČR výrazně zpomalil

Vyšší meziroční růst dovozu oproti vývozu charakteristický pro 1. pololetí roku 2015 (o 5,9 % proti 4,9 %) vystřídal v 1. pololetí 2016 výrazné zpomalení tempa, kdy dovoz rostl pouze o 0,4 %. Vyšší byl zejména dovoz motorových vozidel (meziročně o 26,3 mld. korun) a kovodělných výrobků (o 12,2 mld. korun). Snížil se dovoz ropy a zemního plynu (o 33,9 mld. korun), počítačů, elektronických a optických přístrojů a zařízení (o 15,9 mld. korun) a základních kovů (o 15,5 mld. korun). Dovoz z EU meziročně vzrostl o 2,5 % (26,9 mld. korun). Zpomalil se relativní přírůstek dovozu z Německa a Polska, dovoz ze Slovenska a Rakouska poklesl. Dovoz ze států mimo EU byl nižší o 4,7 % (22,7 mld. korun), na čemž se nejvíce podílel propad dovozu z Ruska (meziročně o více než 20 mld. korun).

Téměř shodný přebytek obchodní bilance 1. a 2. čtvrtletí 2016

Obchodní bilance zahraničního obchodu se zbožím v národním pojetí za 1. pololetí 2016 skončila přebytkem 133,5 mld. korun, který byl meziročně o 44,8 mld. korun vyšší. K výsledné kladné hodnotě téměř shodným dílem přispěla bilance v 1. a 2. čtvrtletí 2016.

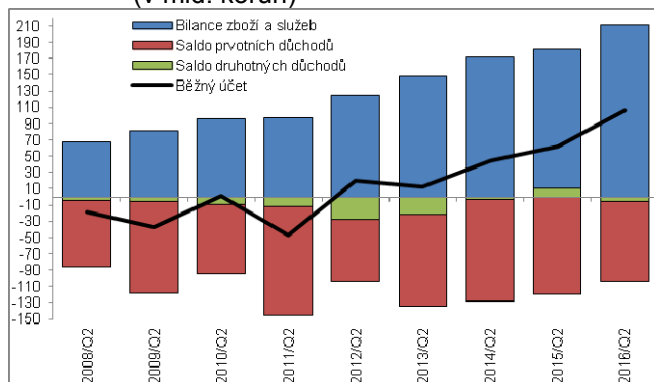
Nižší záporná bilance obchodu s ropou a zemním plynem

Z pohledu Klasifikace produkce (CZ-CPA) příznivě působil na celkovou bilanci pokles schodku obchodu s ropou a zemním plynem (o 24,0 mld. korun) a již tradičně růst přebytku obchodu s motorovými vozidly (o 27,5 mld. korun). Deficit obchodu s chemickými látkami a chemickými přípravky se oproti loňskému roku prohloubil o 16,1 mld. korun, naopak vzrostl přebytek bilance obchodu se stroji a zařízeními o 14,9 mld. korun a nepatrně i s kovodělnými výrobky o 2,1 mld. korun.

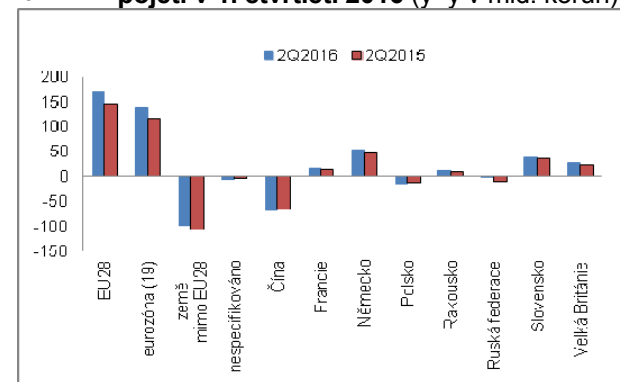
Obchodní bilance se meziročně zlepšila vlivem snížení deficitu se státy mimo EU

Vyšší kladné saldo zahraničního obchodu ve srovnání s loňským rokem ovlivnilo především snížení deficitu zahraničního obchodu se státy mimo EU o 16,3 mld. korun na 199,7 mld. korun. Přičemž se téměř o 15 mld. korun snížil schodek obchodu s Ruskem, dále pak s Ázerbájdžánem a Kazachstánem (o 4,5 mld. a 4,8 mld. korun). Pololetní přebytek obchodu ČR s unijními státy zaznamenal navýšení o 30,6 mld. korun na 344,1 mld. korun i přes současné zlepšení aktivní bilance se sousedním Slovenskem o 11,2 mld. korun a zhruba stejným nárůstem pasivního salda s Polskem o 11,9 mld. korun. Stálá kladná bilance s Německem stoupla o 10,9 mld. korun a dosáhla hodnoty 115,2 mld. korun.

Graf č. 9 Běžný účet platební bilance (v mld. korun)

Graf č. 10 Bilance zahraničního obchodu v národním pojetí v 1. čtvrtletí 2016 (y-y v mld. korun)

Zdroj: ČSÚ, ČNB

5. Ceny

Cenová hladina se v meziročním srovnání ve 2. čtvrtletí 2016 zvýšila meziročně jen o 0,8%

Cenová hladina podle implicitního deflátoru HDP¹⁸ se zvýšila ve 2. čtvrtletí 2016 meziročně o 0,8 %, což bylo méně než hodnota za předchozí čtvrtletí (+1,3 %). Ceny zboží a služeb spotřebovávaných domácnostmi v obou dosavadních čtvrtletích roku 2016 meziročně prakticky stagnovaly (shodné hodnoty +0,1 %). Mírně vyšší byl ve 2. čtvrtletí 2016 meziroční růst cen produktů nakupovaných vládními institucemi (+1,6 %). Naopak ceny investic (resp. tvorby hrubého fixního kapitálu) ve stejném období meziročně stagnovaly. Jediným významným příspěvkem růstu implicitního deflátoru tak byly směnné relace v zahraničním obchodě, které v obou dosavadních čtvrtletích roku 2016 dosáhly shodné hodnoty 101,4 %, a to zejména díky směnným relacím obchodu se zbožím, kde byla ve 2. čtvrtletí 2016 dosažena hodnota 101,5 %.

Meziroční růst spotřebitelských cen zůstal slabý i ve 2. čtvrtletí 2016, ...

Spotřebitelské ceny se ve 2. čtvrtletí 2016 zvýšily v meziročním srovnání o pouhé 0,2 %, což bylo ještě méně než 0,5 % v předchozím čtvrtletí. Jejich meziroční dynamika tak nepřekročila 1% hranici již deset čtvrtletí a pod cílem ČNB stanoveném na úrovni 2 % setrvala dokonce čtrnáctým čtvrtletím. Změny ve 2. čtvrtletí 2016 se promítly v mírném zpomalení meziročního růstu tržních cen na 0,3 % (z 0,4 % v 1. čtvrtletí 2016) a regulovaných cen na 0,2 % (z 0,7 % v 1. čtvrtletí 2016). Míra inflace vyjádřená přírůstkem průměrného indexu spotřebitelských cen za posledních dvanáct měsíců oproti průměru předchozích dvanácti měsíců se od ledna po květen rovnala 0,4 %, od června po srpen se snížila na 0,3 %.

...když cena ropy na světovém trhu byla nejnižší od počátku roku 2004 a k utlumenému cenovému vývoji v ČR přispívaly nadále i deflace zpracovatelů v eurozóně a klesající ceny zemědělských výrobců

Ke zdrojům trvalého nevýrazného růstu spotřebitelských cen v České republice náleží nízké ceny ropy. Barel ropy Brent se ve 2. čtvrtletí 2016 obchodoval na světových trzích v průměru za 45,5 amerických dolarů, což bylo o 26,2 % méně než ve stejném čtvrtletí roku 2015. Cena ropy, která je sezónní, byla za každý z prvních sedmi měsíců roku 2016 nižší, než byla její nejnižší hodnota dosažená v daném měsíci od roku 2004. V korunovém vyjádření při meziročním mírném posílení kurzu koruny k dolaru ve 2. čtvrtletí 2016 byly ceny ropy Brent nižší o 28,7 % (v prvním čtvrtletí 2016 o 37,5 %). K utlumenému cenovému vývoji v tuzemské ekonomice přispívaly po celé 1. pololetí rovněž deflační tendence související s nízkými cenami ropy ve zpracovatelském průmyslu v eurozóně a dlouhodobý pokles cen zemědělských výrobců promítající se prostřednictvím výrobního řetězce i do cen potravin.

Bez zahrnutí potravin a nealkoholických nápojů by byla meziroční dynamika spotřebitelských cen silnější o 0,4 p.b.

V 1. čtvrtletí 2016 měly ceny potravin a nealkoholických nápojů výrazný vliv na snížení úhrnného indexu spotřebitelských cen v Česku (-0,2 p.b.), který se ve 2. čtvrtletí ještě prohloubil na -0,4 p.b. Meziroční růst celkového indexu bez cen potravin a nealkoholických nápojů ve 2. čtvrtletí dosáhl 0,8 %. Nízké ceny ropy se promítly do indexu cen dopravy, který snižoval úhrnný index po obě čtvrtletí roku 2016 o 0,3 p.b. Jediným oddílem, který měl významnější vliv na růst úhrnného indexu, byl oddíl alkoholické nápoje a tabák s kladným příspěvkem k úhrnu ve výši 0,3 p.b. v 1. čtvrtletí a 0,4 p.b. ve 2. čtvrtletí 2016.

Na růstu spotřebitelských cen se významněji podílely jen ceny alkoholických nápojů a tabáku

Ceny v oddíle potravin a nealkoholické nápoje klesaly meziročně ve všech čtvrtletích roku 2015 a tento vývoj pokračoval i v roce 2016. Nejvýznamnější byl propad cen ve skupině mléko, sýry, vejce, který činil ve 2. čtvrtletí 10,4 %. Z toho ceny mléka klesly o 14,0 % a sýrů o 10,3 %. Také u většiny dalších základních potravin pokračoval ve 2. čtvrtletí meziroční pokles cen (např. chleba o 1,7 %, mouky o 16,6 %, masa o 2,0 %, másla o 9,8 % a cukru o 10,2 %). Naopak růst zaznamenal index cen zeleniny, který však ve 2. čtvrtletí zpomalil na 4,9 % ze 16,9 % v 1. čtvrtletí. Ceny pohonných hmot soustavně meziročně klesaly od prosince 2014 a jejich pokles dosáhl nejzazší hodnoty -17,6 % v listopadu 2015. V 1. čtvrtletí 2016 se již zmínil na -12,5 % a ve 2. čtvrtletí na -12,3 %. Ceny alkoholických nápojů byly ve 2. čtvrtletí vyšší o 4,3 % (v 1. čtvrtletí 2016 o 3,2 %) a ceny tabákových výrobků o 4,4 % (v 1. čtvrtletí o 3,8 %), přičemž na růstu cen cigaret se projevilo zvýšení spotřební daně od ledna 2016. V oddíle bydlení zpomalil cenový růst vlivem meziročního

¹⁸ Bez očištění o sezónní a kalendářní vlivy.

poklesu cen zemního plynu o 4,7 % (v 1. čtvrtletí pokles o 0,5 %). Ceny elektřiny byly v obou čtvrtletích vyšší shodně o 1,2 %. Ceny vodného a stočného vzrostly o 1,6 %, resp. 5,3 % (v 1. čtvrtletí o 0,5 %, resp. o 3,3 %). Ceny čistého nájemného vzrostly o 1,3 % a tepla o 1,0 %. K významnějšímu meziročnímu růstu došlo ve 2. čtvrtletí 2016 také u cen obuvi (o 5,4 %) a cen dovolených s komplexními službami (o 3,2 %).

Meziroční vývoj nabídkových i realizovaných cen bytů je silný. Ukazuje, že růst cen nemovitostí v ČR se zrychluje

Trvajících nízké úrokové sazby z úvěrů na bydlení, nízká míra nezaměstnanosti, pokračující růst průměrné mzdy a vysoká spotřebitelská důvěra jsou příčinou zrychlujícího růstu cen bytových nemovitostí. Indikativní nabídkové ceny bytů stouply meziročně v 1. čtvrtletí 2016 o 10,2 % a ve 2. čtvrtletí o 10,3 %. Šlo tak o nejsilnější růst cen od konce roku 2008. Zhruba do poloviny roku 2015 se nabídkové ceny zvyšovaly výrazněji v Praze než v regionech mimo metropoli, od 3. čtvrtletí je cenový vývoj již obdobný. Také meziroční vývoj realizovaných cen bytů naznačuje dlouhodobou tendenci zrychlujícího se růstu. Ceny starších bytů v Praze stouply v 1. čtvrtletí o 5,8 %, ve 2. čtvrtletí o 7,4 %, a v regionech mimo hlavní město dokonce o 10,0 %, resp. 9,6 %. Realizované ceny nových bytů, které jsou sledované pouze za Prahu, byly meziročně vyšší o 3,7 % v 1. čtvrtletí a o 3,8 % ve 2. čtvrtletí 2016.

Ze zemí Evropské unie se ve výraznější deflaci v 1. pololetí nacházelo Rumunsko, Bulharsko a Kypr

Podle harmonizovaného indexu spotřebitelských cen se ceny v Česku zvýšily ve 2. čtvrtletí 2016 proti stejnému období loňského roku o 0,1 % (v předchozím čtvrtletí o 0,4 %). S deflací se v 1. čtvrtletí potýkalo 12 zemí osmadvacítky, ve 2. čtvrtletí dokonce 15. Česká republika tak zůstala po obě čtvrtletí v první třetině zemí dle výše roční míry inflace, přesto se v červnu 2016 také na jeden měsíc dostala do záporných čísel (-0,1%). Míra inflace v eurozóně byla nižší než v ČR (0,0 % v 1. čtvrtletí a -0,1 % ve 2. čtvrtletí 2016).

Ceny průmyslových výrobců se v Česku snižují v meziročním srovnání již deset čtvrtletí. Intenzita jejich poklesu se stále zvětšovala v první polovině roku 2016

V cenách průmyslových výrobců se od počátku letošního roku kromě nízkých cen ropy začaly významně projevovat prohlubující se meziroční cenové poklesy v energetice a v těžbě a dobývání. Ceny ve zpracovatelském průmyslu poklesly v prvních dvou čtvrtletích o 4,0 %, resp. o 4,8 %. Kromě významného poklesu cen v oddílu koksů a rafinovaných ropných produktů byly meziročně ve 2. čtvrtletí nižší ceny chemických látek a výrobků (o 11,2 %), obecných kovů a kovodělných výrobků (o 5,3 %) a ceny potravinářských výrobků, nápojů a tabáku (o 3,1 %). Dodávky elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu byly meziročně v obou čtvrtletích nižší o 4,1 % a ceny v těžbě a dobývání klesly v 1. čtvrtletí o 6,4 % a ve 2. čtvrtletí o 7,1 %. V případě těžby a dobývání se jednalo o podobně hluboký propad cen jako v krizovém roce 2009. Ceny vody, její úpravy a rozvodu, které rostou pravidelně a trvale, vzrostly meziročně v 1. čtvrtletí o 0,5 % a ve 2. čtvrtletí o 1,6 %.

Ceny ve zpracovatelském průmyslu se snižují v celé EU28

Klesající ceny zpracovatelů jsou charakteristickým jevem prakticky pro celou Evropskou unii. V průběhu let 2013 až 2015 se deflační vývoj v této části ekonomiky rozšířil do všech zemí evropského hospodářského celku a v první polovině roku 2016 se dále prohluboval. Jak v eurozóně, tak i v EU28 se ceny ve zpracovatelském průmyslu snížily v prvních třech měsících letošního roku meziročně v průměru o 3,7 %. Ve 2. čtvrtletí o 3,6 % v Unii, z toho v eurozóně o 3,8 %.

Nadbytek produkce prasat a mléka v Evropě stlačuje dlouhodobě ceny těchto komodit

Po mírném meziročním růstu cen zemědělských výrobců (včetně ryb) na sklonku loňského roku, ke kterému došlo poprvé po osmi čtvrtletích, se ceny v zemědělství začaly opět snižovat. V 1. čtvrtletí 2016 poklesly o 2,9 % a v následujících třech měsících již o 6,9 %. Ceny rostlinné výroby si zpočátku udržely pozitivní tempo meziročního růstu o 3,9 %, ve 2. čtvrtletí však poklesly o 3,2 %. Ceny živočišné výroby byly v porovnání se stejným obdobím předchozího roku nižší o 9,5 % v 1. čtvrtletí, a dokonce o 11,3 % ve 2. čtvrtletí. Na tom se podepsaly zejména nižší ceny mléka (o 19,4 %) a jatečných prasat (o 8,5 %). Průměrná cena jednoho litru mléka spadla v 1. čtvrtletí na 7,30 korun a ve 2. čtvrtletí dokonce na 6,56 korun. V porovnání s průměrnou cenou v roce 2014 (9,50 korun) tak byla nižší o 30,9 %.

Růst cen stavebních prací zpomaluje a spolu s ním se nadále snižují náklady stavební výroby

Ceny stavebních prací v 1. čtvrtletí letošního roku ještě prodloužily meziroční růst z roku 2015 a zvýšily se o 1,3 %. Ve 2. čtvrtletí se již tempo začalo mírně snižovat a meziroční růst dosáhl hodnoty 1,1 %. Ve 2. čtvrtletí stouply ceny bytových budov

(o 1,0 %), ceny nebytových budov (o 1,1 %) a inženýrských děl (o 1,1 %). Stejně jako v loňském roce docházelo při růstu cen stavebních prací ke snižování nákladů stavební výroby (v prvním čtvrtletí 2016 o 1,4 %, ve 2. čtvrtletí o 1,0 %, z toho cen materiálových vstupů v 1. čtvrtletí 2016 o 1,4 % a ve 2. čtvrtletí dokonce o 2,0 %).

Ceny tržních služeb pro podnikatelskou sféru dlouhodobě stagnují

Ceny tržních služeb v podnikatelské sféře procházejí již od počátku roku 2015 stagnací. Meziročně se oproti stejnému období předchozího roku v 1. čtvrtletí 2016 snížily o 0,1 % a ve 2. čtvrtletí stagnovaly (bez zahrnutí silně sezónních cen reklamních služeb). Vyšší byly ve 2. čtvrtletí ceny za poštovní a kurýrní služby (o 3,7 %), za reklamní služby a průzkum trhu (o 2,0 %) a za architektonické a inženýrské služby (o 1,7 %, avšak v 1. čtvrtletí 3,3 %). Snižily se ceny za neživotní pojištění (o 4,4 %), za služby v oblasti pronájmu a operativního leasingu (o 2,0 %) a vlivem snížení železniční nákladní dopravy o 9,1 % v pozemní dopravě (o 0,8 %).

Meziroční kurzový vývoj české koruny působil v 1. polovině roku 2016 ve směru poklesu cen zahraničního obchodu

Vůči euru posílila česká koruna meziročně v 1. čtvrtletí 2016 o 2,2 %, ve druhém o 1,3 %. Vůči americkému dolaru zůstala v průměru za 1. čtvrtletí na stejné hladině jako před rokem, ve 2. čtvrtletí však koruna posílila o 3,6 %. Kurzový vývoj tím přispíval k významnému dovozu deflačních trendů do české ekonomiky.

Ceny vývozu zboží byly nižší o 4,3 %, ...

Ceny vývozu zboží poklesly v 1. čtvrtletí 2016 o 4,2 % meziročně, ve 2. čtvrtletí o 4,3 %, nejvýrazněji od prvních tří měsíců roku 2010. Z významnějších skupin ve 2. čtvrtletí nejvíce klesaly ceny minerálních paliv (o 17,3 %, v prvním dokonce o 19 %), ostatních surovin (o 12,2 %), polotovarů (o 5,5 %) a strojů a dopravních prostředků (o 2,5 %). Rostly zejména ceny nápojů a tabáku (o 2,4 %).

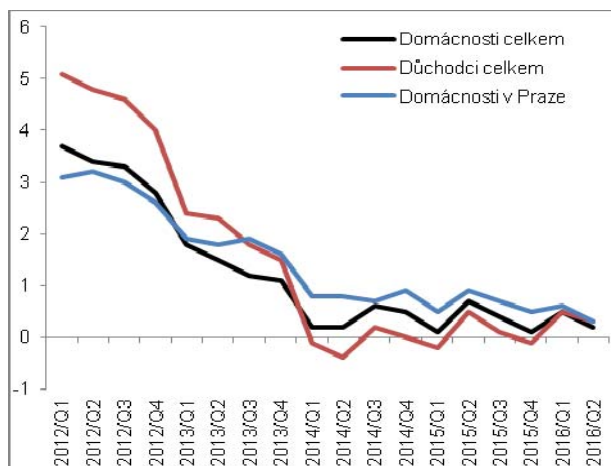
...dovozní ceny se propadly dokonce o 6,3 %. V prvním případě se jednalo o nejsilnější pokles cen za posledních šest let, ve druhém za šest a půl roku

Dovozní ceny zboží se propadly podle dat z prvních tří měsíců roku 2016 proti stejnému období loňského roku o 5,6 %, v následujícím druhém čtvrtletí dokonce o 6,3 %. Šlo o nejhlubší pokles cen dovozu od 3. čtvrtletí 2009. Za nižší ceny se do České republiky dovážela minerální paliva (jejich ceny klesly meziročně v obou čtvrtletích téměř o třetinu) a rovněž všechny další komodity tříděné podle nomenklatury SITC (kromě živočišných a rostlinných olejů v 1. čtvrtletí). K propadu meziročního indexu cen dovozu ve 2. čtvrtletí významně přispěl také pokles meziročního indexu cen strojů a dopravních prostředků.

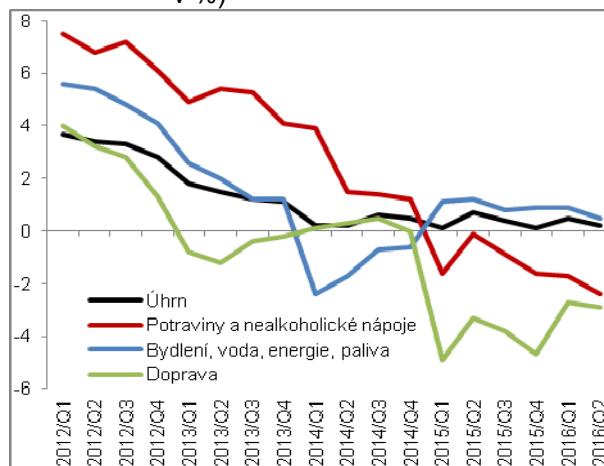
Směnné relace v zahraničním obchodě se zbožím zůstaly v první polovině roku 2016 pozitivní

Silnější meziroční snížení cen dovozu zboží v porovnání s poklesem cen vývozu se odrazilo v pozitivních směnných relacích. V 1. čtvrtletí dosáhly hodnoty 101,5 %, ve druhém vzrostly na 102,1 %, a v kladném pásmu se tak pohybovaly již třetí čtvrtletí za sebou. Na kladné směnné relace měl vliv zejména obchod s minerálními palivy. Při meziročně stabilním kurzu koruny by směnné relace v 1. čtvrtletí byly mírně vyšší (101,8 %), ve 2. čtvrtletí meziroční kurzové změny neměly na velikost směnných relací vliv (102,1 %).

Graf č. 11 Spotřebitelské ceny jednotlivých typů domácností (y/y v %)

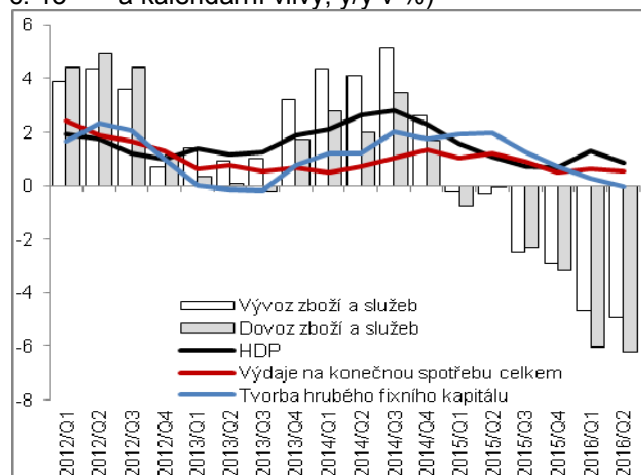
Graf č. 12 Ceny ve vybraných oddílech indexu spotřebitelských cen (y/y v %)

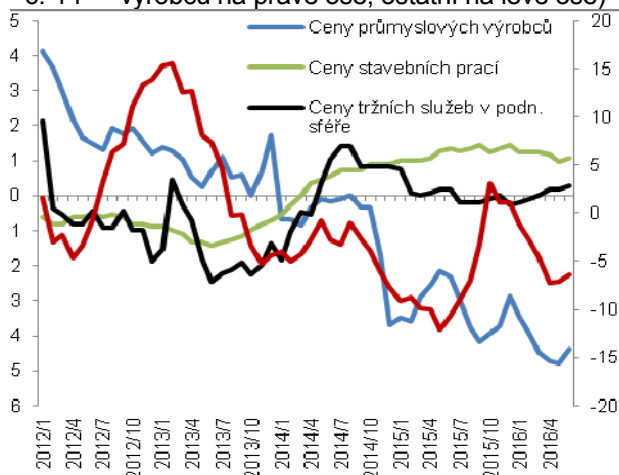
Zdroj: ČSÚ

Graf č. 13 Deflátoři (bez očištění o sezónní a kalendářní vlivy, y/y v %)

Graf č. 14 Ceny výrobců (y/y v %, ceny zemědělských výrobců na pravé ose, ostatní na levé ose)

Zdroj: ČSÚ

6. Trh práce

Příznivé tendence na trhu práce v průběhu roku 2016 nadále přetrvávaly

Příznivý vývoj na trhu práce přetrvával i v roce 2016. Tempo růstu zaměstnanosti výrazně zrychlilo, práci mělo nejvíce lidí v historii, zejména díky zpracovatelskému průmyslu. Nezaměstnanost se nadále redukovala, byť již mírnějšími tempy, šance za dobré uplatnění se zvýšila zejména kvalifikovaným manuálním pracovníkům. Problémem na trhu práce zůstává kvalifikační nesoulad mezi nezaměstnanými osobami a volnými pracovními místy a s tím související dlouhodobá nezaměstnanost. Nízká míra nezaměstnanosti doprovázená rostoucím nedostatkem pracovní síly žene mzdy vzhůru. Průměrné mzdy rostly reálně nejvíce od konce roku 2009.

Zaměstnanost během 1. pololetí akcelerovala, práci mělo ve 2. čtvrtletí 5,26 mil. osob, nejvíce v historii ČR

Jedním z nejvýznamnějších rysů stabilně rostoucí ekonomiky byla tvorba nových pracovních míst. Tempo růstu zaměstnanosti¹⁹ na počátku roku výrazně zrychlilo, v úhrnu za celé pololetí na 1,7 % meziročně. Počet pracovníků ve 2. čtvrtletí 2016 byl nejvyšší v historii (5,26 mil.). Stavby zaměstnaných jsou ovlivňovány i generačními posuny na trhu práce a zvyšováním důchodového věku. Zastoupení starších osob na pracovním trhu postupně narůstá. Míra zaměstnanosti osob ve věku 15–64 let přesáhla 71 %, vyšší byla jen v pěti státech EU (v rámci novějších členů Unie drželo Česko primát). Odvětvová specializace české ekonomiky se odráží i ve vysoké míře zaměstnanosti mužů (78,5 %), vyšších hodnot docílilo letos v Unii jen Nizozemsko.

Míra zaměstnanosti v ČR patří (zejména díky mužům) v EU k nejvyšším

Za vyšší zaměstnanost vděčíme letos, podobně jako v celém období od konce recese, převážně zpracovatelskému průmyslu. Pracovalo v něm meziročně o 3,2 % osob více. Ve službách měl růst zaměstnanosti prakticky celoplošný charakter. Obdobně jako loni se dařilo váhově nejvýznamnějšímu seskupení odvětví – obchod, doprava, ubytování a pohostinství, kde našlo uplatnění meziročně o 20 tis. osob více. Dynamika tvorby nových pracovních míst zrychlovala v profesních, vědeckých, technických a administrativních činnostech (na 4,4 %). Dařilo se i informačním a komunikačním činnostem, zároveň šlo o odvětví, kde celková zaměstnanost od konce recese (2. čtvrtletí 2013) posílila nejvíce. Nejnižším tempem za poslední čtyři roky se naopak navýšily stavy pracovníků v úhrnu ve veřejné správě, obraně, vzdělávání, zdravotní a sociální péči. Projevila se zde zejména stagnace zaměstnanosti ve vzdělávání.

Polovinu růstu celkové zaměstnanosti měl v 1. pololetí na svědomí zpracovatelský průmysl, podobně tomu bylo i v předchozích dvou letech

Stavebnictví po loňské stagnaci začalo letos opět pracovníky ztrácet, proti 1. loňskému pololetí jich ubylo o 1,4 %. S citelnou redukcí pracovních míst se stále potýkají i těžební společnosti (mezi roky 2008 a 2015 o čtvrtinu), naopak jen mírně klesla zaměstnanost v ostatních odvětvích primárního sektoru a v energetice.

Zaměstnanost ve službách se navyšovala téměř celoplošně, dynamika v jednotlivých odvětvích však nadále zůstala rozdílná

Strukturální změny na trhu práce vyjádřené odlišným vývojem počtu zaměstnanců a sebezaměstnaných pokračovaly. Zatímco zaměstnaneckých míst bylo o 2,2 % více, sebezaměstnaných o 1 % ubylo (v samotném 2. čtvrtletí se jejich meziroční pokles

Po vyprchání dočasných stimulů souvisejících s evropskými dotacemi se zaměstnanost ve stavebnictví opět navrátila k poklesům

Meziroční pokles počtu sebezaměstnaných osob (především drobných živnostníků) se po osmi

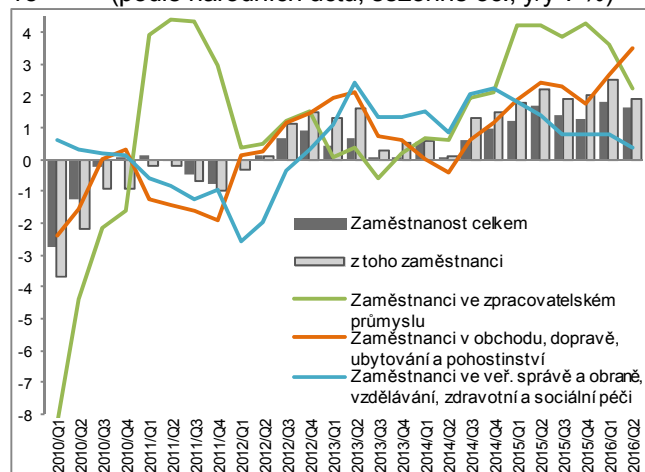
¹⁹ Pokud není uvedeno jinak, jsou data v této kapitole v pojetí národních účtů v očištění o sezónní vlivy.

čtvrtletích zastavil	zastavil, do jaké míry jde o náznak dlouhodobějších tendencí ale ukážou až údaje v druhé polovině roku). Skutečností zůstává, že počty zaměstnanců vykazují oproti sebezaměstnaným příznivější růstová tempa nepřetržitě již od poloviny roku 2012.
Počet odpracovaných hodin rostl meziročně oproti celkové zaměstnanosti více než dvojnásobným tempem...	Navzdory vysoké dynamice zaměstnanosti produktivita práce i nadále rostla. Hrubá přidaná hodnota (HPH) na 1 pracovníka byla meziročně o 1 % vyšší (za celý rok 2015 o 2,6 %). HPH v relaci na odpracovanou hodinu se na počátku roku poprvé po devíti čtvrtletích snížila (v 2. čtvrtletí až na -2,3 %), a to prakticky ve všech významných odvětvích. Promítl se zde nebývale vysoký růst počtu odpracovaných hodin (v 1. čtvrtletí o 3,1%, ve 2. čtvrtletí o 5,1 %), což může souviset se skutečností, že firmy reagují na aktuální nedostatek kvalifikovaných pracovníků intenzivnějším využitím stávající pracovní síly. Proti 1. pololetí konjunkturního roku 2008 byla letos hodinová produktivita v celé ekonomice o 5 % vyšší, ve zpracovatelském průmyslu o pětinu, výrazně rostla také v agrárním a finančním sektoru.
... Hodinová produktivita práce v celé ekonomice poprvé po devíti čtvrtletích meziročně poklesla	Úřady práce (ÚP) nabízely na konci 2. čtvrtletí 134 tis. neobsazených míst (meziročně o téměř 40 % více), počet míst se tak zvolna blíží historickému maximu z dubna 2008 (152 tis.). Proti počátku roku přibylo letos 31 tis. pozic, ve stejném období loňského roku byl však přírůstek mírně vyšší. Pozitivní bylo, že nová pracovní místa vznikala ve větší míře i v hospodářsky méně vyspělých či strukturálně postižených regionech. Dokládá to mj. výrazné zlepšení poměru mezi registrovanými uchazeči a volnými místy ²⁰ . Přetrvává však stále významný kvalifikační nesoulad mezi nabízenými volnými místy a registrovanými uchazeči o zaměstnání. Nejsnáze mohli sehnat práci uchazeči ve skupině „obsluha strojů a zařízení, montéři“ (nepřetržitě od jara 2014), na jedno volné místo zde na konci června 2016 připadlo jen 1,2 uchazečů. Velmi dobré vyhlídky měli i řemeslníci a opraváři (1,6 uchazečů na místo), za poslední rok se také výrazně zlepšilo postavení nekvalifikovaných a pomocných pracovníků, kteří měli dvakrát větší šanci na uplatnění než úředníci (v rámci své kvalifikační třídy).
Nabídka volných pracovních míst plynule narůstala, ÚP jich koncem června evidovaly 134 tis., nejvíce od září 2008	Míra nezaměstnanosti se nadále snižovala, postupně však zřejmě narážela na své limity. Svědčí o tom slábnoucí dynamika poklesu obecné míry nezaměstnanosti (ve věku 15–64 let, očištěné od sezónních vlivů) – ta se mezi lednem a červnem roku 2016 snížila jen o 0,2 p.b. (na 4,2 %). Míra nezaměstnanosti poklesla ve všech vzdělanostních skupinách, nejvíce u osob se středním vzděláním bez maturity vč. vyučených (ve 2. čtvrtletí 4,2 %, o rok dříve 5,7 %), naopak vysoká (a to i v rámci všech zemí EU) přetrvává v relativně méně početné skupině osob se základním vzděláním (20,9 %, od konce recese se snížila jen o 5,2 p.b.).
Uchazeči o zaměstnání v kvalifikovaných manuálních profesích měli větší šanci na uplatnění (prostřednictvím ÚP) nežli zákonodárci a řidiči pracovníci a specialisté	Příznivý vývoj ekonomiky (odrážející se i v ziskovosti firem, ale i v pokračujícím růstu zakázek v klíčových odvětvích) společně s nízkou a dosud stále klesající mírou nezaměstnaností doprovázenou stále intenzivněji artikulovaným nedostatkem zaměstnanců (který zatím nebyl významně saturován ani zahraničními pracovníky) společně tlačí na růst mezd. Podnikovou sféru ovlivňuje i opakované navyšování platových tarifů ve veřejném sektoru, intenzivnější aktivita odborů při kolektivních vyjednáváních. V části mzdového spektra u podniků působí i vliv postupného navyšování minimální mzdy. Meziroční růst průměrných mezd (na přepočtené počty zaměstnanců) činil v 1. pololetí 4,2 % a byl nejvyšší od konce roku 2009 (kdy však byl růst mezd doprovázen citelnou redukcí zejména nízkokvalifikovaných hůře placených pracovních míst). Relativně nejvíce si polepšili zaměstnanci v „nízkopříjmových“ odvětvích – ubytování, stravování a pohostinství (+6,9 %), kulturních, zábavních a rekreačních činnostech (+5,8 %) a v administrativních a podpůrných činnostech (5,5 %). Z nejlépe placených odvětví si udrželo primát peněžnictví a pojišťovnictví, a to i díky výplatě vysokých mimořádných odměn ve 2. čtvrtletí. Ve zpracovatelském průmyslu kopíroval růst mezd v 1. i 2. čtvrtletí tempa dosažená v celé ekonomice.
Česko patřilo na konci 1. pololetí společně s Německem a Maltou k zemím EU s nejnižší mírou nezaměstnanosti, u mužů drží Česko nejlepší postavení již nepřetržitě od dubna 2014	Průměrné mzdy se nejvíce navyšovaly v Ústeckém kraji a na Vysočině (shodně o 4,6 %), objem vyplacených mezd meziročně rostl nejvíce ve středních Čechách (i vlivem dynamického růstu zaměstnanosti v průmyslu)
V 1. pololetí meziroční růst průměrných mezd zrychlil na 4,2 %, v rámci 1. pololetí šlo o nejvyšší tempo od roku 2008, kdy však byl silný nominální růst znehodnocen vysokou inflací	Nízkoinflační prostředí zvýraznilo akcelerační efekt růstu mezd
Průměrné mzdy se nejvíce navyšovaly v Ústeckém kraji a na Vysočině (shodně o 4,6 %), objem vyplacených mezd meziročně rostl nejvíce ve středních Čechách (i vlivem dynamického růstu zaměstnanosti v průmyslu)	Mzdová diferenciacce se mírně snižovala. Růst mzdového mediánu viditelně převyšoval dynamiku průměrných mezd již čtyři čtvrtletí v řadě. Nízká míra inflace a zrychlující růst průměrné mzdy se příznivě odrazily ve vývoji kupní síly zaměstnaneckých výdělků. Dynamika reálných mezd v 1. pololetí zrychlila na 3,8 %, tedy nejvyšším meziročním tempem od konce roku 2009.

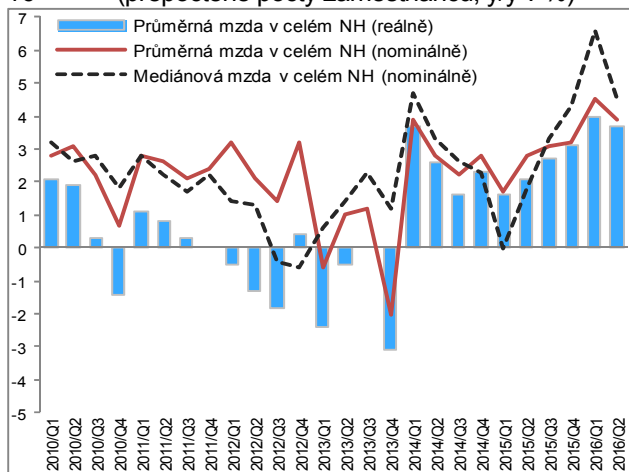
²⁰ Např. na Bruntálsku se tento poměr snížil z 19,6 (červen 2015) na 7,6 (o rok později). Obdobně i na Mostecku (z 12,9 na 6,4) či v okrese Ústí nad Labem (z 18,7 na 11,7). Pouze v jedenácti okresech připadlo letos v červnu na 1 místo více než 5 uchazečů, naopak ve čtrnácti okresech méně než 1,5 (na Pardubicku, Rokycansku a Rychnovsku mohli být teoreticky uspokojeni všichni uchazeči).

Graf č. 15 Počty zaměstnaných osob a zaměstnanců (podle národních účtů, sezónně oč., y/y v %)

Graf č. 16 Hrubá měsíční mzda nominálně a reálně (přepočtené počty zaměstnanců, y/y v %)

Zdroj: ČSÚ

7. Měnové podmínky

Měnová politika zůstávala v prvním pololetí stále uvolněná, kurz koruny k euru meziročně mírně posílil ve vztahu k euru i dolaru

V prvním pololetí stále přetrvávala uvolněná měnová politika ČR stimulující hospodářský růst domácí ekonomiky i cenový růst. Beze změny zůstaly ve druhém čtvrtletí i 2T repo sazba a diskontní sazba (0,05 %) a nedošlo ke změně ani u lombardní sazby (0,25 %). Měnový kurz koruny k euru je od listopadu 2013 usměrňovaný závazkem ČNB. Kurz koruny k americkému dolaru kolísá od počátku loňského roku kolem 25 korun za dolar; ve 2. čtvrtletí 2016 klesl na 23,945 korun za dolar. Ve 2. čtvrtletí 2016 byla koruna k euru v meziročním srovnání silnější o 1,2 % a udržela se ve stejné výši jako v 1. čtvrtletí 2016 (těsně u hranice 27 korun za euro). Peněžní zásoba vyjádřená harmonizovaným měnovým agregátem M3 narostla v červnu 2016 meziročně o 9,7 %.

Meziroční růst peněžních zásob ovlivňovaly především jednodenní vklady

Peněžní zásoba (M3) dosáhla koncem 2. čtvrtletí 2016 výše 3 708 mld. korun. Na jejím meziročním růstu o 380,8 mld. korun se podílel zejména nárůst objemu nejlikvidnějších peněz – jednodenních vkladů (o 305 mld. korun) a oběživa (o 41 mld. korun). Odrazem je i jejich největší podíl na peněžní zásobě (M3), který ve 2. čtvrtletí 2016 činil 88,2 %. Naopak vklady se splatností do dvou let se v prostředí nízkých úrokových sazeb téměř bez přestání snižují od září 2012 (proti 2. čtvrtletí 2015 o 35,5 mld. korun), stejně jako vklady s výpovědní lhůtou do tří měsíců, které se snížily o 32,6 mld. Nejméně likvidní peníze zahrnující repo operace, cenné papíry fondů peněžního trhu a dluhopisy se splatností do dvou let, které tvoří necelé 1 % peněžní zásoby, se zvýšily z 10 mld. korun v červnu 2015 na 17 mld. korun v červnu 2016.

Dlouhodobá preference likvidity přetrvává

Dlouhodobý nárůst preference likvidity ze strany vkladatelů (umocněný nízkými úrokovými sazbami na vkladech se splatností a vkladech s výpovědní lhůtou) se projevuje zejména u domácností a nefinančních podniků (s tím, že vklady těchto sektorů tvořily ve 2. čtvrtletí 84 % rezidentských vkladů). Jednodenní vklady domácností se meziročně zvýšily o 13,3 % a nefinančních podniků o 9,6 %.

Průměrné výnosy státních dluhopisů zůstávají rekordně nízké, v některých případech i záporné

Tržní úrokové sazby stále zůstávají v České republice na rekordně nízkých hodnotách. Sazby na mezibankovním trhu odrážejí téměř nulové základní měnově-politické sazby ČNB. Diskontní sazba, která se promítá v úročení depozit komerčních bank, zůstává od konce roku 2012 stále na 0,05 %, obdobně jako repo sazba. Na stejné úrovni zůstává i lombardní sazba z poskytovaných půjček komerčním bankám (0,25 %). Průměrný výnos z desetiletých státních dluhopisů je od listopadu 2015 pod 0,50 %; v červnu 2016 činil 0,45 %. Pokud jde o státní dluhopisy se zbytkovou splatností 2 roky, jejich „výnosy“ jsou od července 2015 záporné (-0,05 % v červnu 2016 ve srovnání s 0,11 % v červnu 2015). Ve druhém čtvrtletí 2016 zůstávají prakticky všechny úrokové sazby PRIBOR na stejné úrovni, a to od října 2015, s tím, že relativně nejnižší sazbu vykazuje jednodenní PRIBOR (0,13 %) a relativně nejvyšší sazbu (0,41 %) 9měsíční PRIBOR (od února 2016).

Střadatelé čelí historicky nejnižším úrokům ze svých vkladů

Vývoj na finančních trzích se přenáší i do nízké úrovně úrokových sazeb – depozitních sazeb a sazeb z úvěrů. Úrokové sazby na nově sjednávané jednodenní vklady domácností a neziskových organizací poskytujících služby domácnostem (NISD) dlouhodobě klesají a v červnu 2016 jako historicky nejnižší činily 0,15 % (ve srovnání s 0,19 % v červnu 2015). Rekordně nízké výnosy získávaly ze svých „nových“ jednodenních depozit i nefinanční podniky (0,06 %, proti 0,12 % v červnu 2015). Sazby na termínovaných vkladech (vkladech se splatností a výpovědní lhůtou) se celkově pohybují rovněž na nízkých úrovních. I když úrokové sazby z termínovaných vkladů domácností a NISD rovněž trvale klesají, jejich úroveň je ve srovnání se sazbami u nefinančních podniků vyšší. U domácností a NISD z vkladů s dohodnutou splatností činily ve druhém čtvrtletí letošního roku 1,27 % (proti 1,57 % ve stejném období 2015) a z vkladů s výpovědní lhůtou 1,11 % (proti 1,4 %); úrokové sazby z vkladů s dohodnutou splatností činily u nefinančních podniků 0,08 % (proti 0,24%) a z vkladů s výpovědní lhůtou 0,47 % (proti 0,7 %).

Rekordně nízké úrokové sazby jsou i na bydlení a spotřebu

Úrokové sazby z úvěrů poskytnutých domácnostem a NISD na spotřebu a nákup bytových nemovitostí vykazují (s určitým mírným kolísáním) od roku 2012 trvalý pokles. Úrokové sazby z úvěrů na spotřebu se v červnu 2016 ve srovnání s červnem 2015 (12,6 %) snížily na 10,7 % a na nákup bytových nemovitostí se ve stejném období snížily z 2,51 % na 2,25 %. Úrokové sazby z úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům (bez kontokorentů, revolvingových úvěrů, pohledávek a kreditních karet) kolísají kolem 2 % a ve 2. čtvrtletí 2016 se zvýšily na 2,12 % z 1,92 % ve 2. čtvrtletí 2015.

Zájem domácností o úvěry na bydlení byl rekordní

I ve druhém čtvrtletí přetrvával zájem domácností o úvěrové financování. Projevovalo se to v růstu celkového stavu úvěrů, které koncem druhého čtvrtletí 2016 činily 1 358,6 mld. korun, včetně úvěrů v cizí měně. Meziročně se tak zvýšily o 6,4 %. Z toho úvěry v národní měně dosáhly 1 356 mld. korun (meziročně se zvýšily rovněž o 6,4 %). Uvedené úvěrové zdroje věnuje obyvatelstvo především na bydlení, jejichž podíl tvoří téměř již tři čtvrtiny celkových úvěrů domácností (73,9 %). Současně se zde v určité míře projevuje zlepšené ekonomické postavení domácností z titulu rostoucí výkonnosti ekonomiky, a to ve vývoji úvěrů v selhání. Úvěry domácností na bydlení v selhání se meziročně snížily o 16,5 % na 22,9 mld. korun. K poklesu úvěrů v selhání došlo i u spotřebitelských úvěrů a úvěrů na nákup nemovitostí.

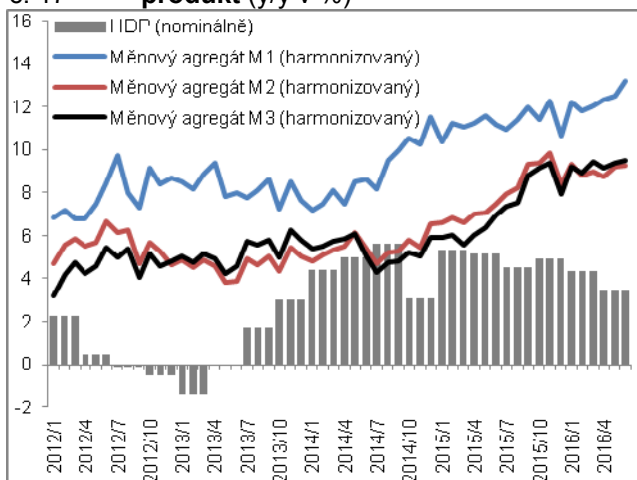
Roste čerpání úvěrů u nefinančních podniků

Čerpání úvěrových prostředků se zvyšuje i u nefinančních podniků. V červnu 2016 přijaly úvěry ve výši 966,6 mld. korun (včetně úvěrů v cizí měně), tj. ve srovnání s červnem 2015 o 6,6 %. V úvěrech poskytovaných veřejným nefinančním podnikům (které se na úvěrech pro nefinanční podniky podílejí 2,7 %) se projevuje určité kolísání.

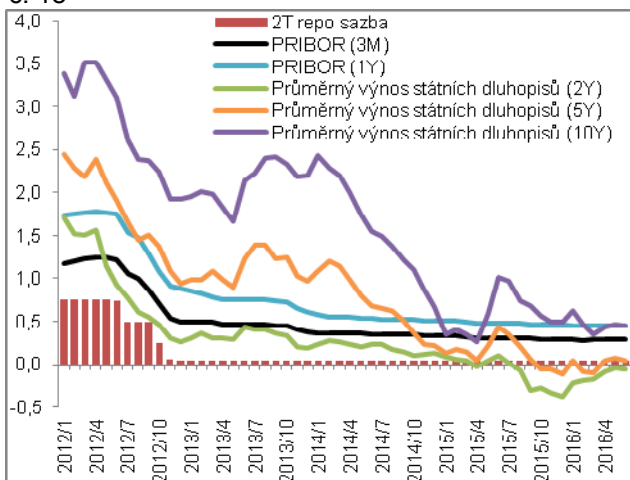
Celková zadluženost domácností roste, meziročně o 82 mld. korun, především díky úvěrům na bydlení

V červnu 2016 dosáhl celkový dluh domácností 1 369 mld. korun a proti stejnému měsíci předchozího roku narostl o 82 mld. Obdobně jako v 1. čtvrtletí se na nárůstu zadluženosti podílely především úvěry na bydlení, které meziročně vzrostly o 79 mld. korun.

Graf č. 17 Měnové agregáty a hrubý domácí produkt (y/y v %)

Graf č. 18 Tržní úrokové sazby (v %)

Zdroj: ČSÚ, ČNB

8. Státní rozpočet

Pokračující svižný růst ekonomiky v kombinaci s efekty nepravidelného čerpání evropských fondů vyústily v dosud rekordní výši přebytku SR,...

Do výsledků hospodaření státního rozpočtu (SR) v průběhu roku 2016 se podstatně promítly nepravidelnosti v čerpání prostředků z rozpočtu EU. Zatímco příjmy (v pokladním plnění) byly stále ještě významně posilovány dobíhajícími finančními toky vázanými na nedávno ukončené programové období, kapitálové výdaje na společné projekty ČR a EU se letos vlivem nižší celkové připravenosti větších projektů na startu nového programového období citelně utlumily. Naopak již několik čtvrtletí v řadě se hlavně v příjmové stránce rozpočtu stále viditelněji odrážejí efekty hospodářského růstu, a to zejména prostřednictvím silícího inkasa přímých daní.

...ten ve vztahu k HDP činil 1,8 %

Přebytek hospodaření SR v 1. pololetí 2016 se meziročně téměř zdvojnásobil (na 40,6 mld. korun)²¹. Současně šlo v tomto období roku o nejlepší výsledek v historii samotné ČR. Rekordní bylo také saldo SR v relaci k nominálnímu HDP +1,8 % (o rok dříve +1,0 %). O růst celkových příjmů SR²² (+2,3 %) se v 1. pololetí zasloužily výhradně daňové příjmy vč. pojistného (v úhrnu vyšší o 35,9 mld. korun).

V inkasu DPH se promítly vysoký meziroční růst výdajů na konečnou spotřebu v ekonomice i zvýšení kontrolních opatření při výběru daně

Celostátní výběr váhově nejvýznamnější daně – DPH – vzrostl o 6 % (na úrovni SR o 4,4 %). Odrážel stabilní vysoká růstová tempa výdajů na konečnou spotřebu, a to jak u domácností (nominálně v 1. pololetí 2,7 %), tak i vládních institucí (4,3 %). Na DPH působilo i zvýšení kontrolních opatření při výběru daně, která jsou zacílena zejména na neoprávněné nároky a nadměrné odpočty DPH.

V pozadí vyššího výběru spotřebních daní stálo především zvýšení sazeb daně z tabákových výrobků od počátku roku

Ze spotřebních daní získal SR o téměř 8 % více než v 1. loňském pololetí. K meziročně vyššímu inkasu ze dvou třetin přispěl silící výběr daně z tabákových výrobků (+14,6 %) podpořený růstem sazeb daně. Tempo výběru této daně již nebylo na rozdíl od předchozích let ovlivněno výrazným předzásobením. Výběr váhově dominantní daně z minerálních olejů posílil o 4,8 %. K vyšší spotřebě přispívaly příznivé ceny PHM a dlouhodobější růst poptávky po dopravě stimulovaný hospodářským růstem.

Meziroční tempo růstu inkasa korporátní daně atakovalo dvouciferné hodnoty již devět čtvrtletí v řadě

V rámci přímých daní dosáhly letos v absolutním vyjádření nejvyššího celostátního výběru korporátní daně. Meziročně byly za první pololetí o bezmála osminu vyšší, když těžily hlavně z rychle silících zisků podniků v předchozích dvou letech. Proti dosavadnímu vrcholu v konjunkturálním roce 2008 však bylo jejich letošní inkaso stále o 7 % nižší (naopak výběr daní z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti převyšil jejich předkrizový vrchol již o pětinu).

Daně z příjmů od zaměstnanců rostly v 1. pololetí nejvyšším tempem od roku 2007

Celostátní výběr daně z příjmu fyzických osob (DPFO) ze závislé činnosti posílil o vysokých 10,7 %, v samotném 2. čtvrtletí 2016 činil meziroční růst dokonce 13,3 %. Plně reflektoval velmi dobrou situaci pracovního trhu v podobě výrazného růstu průměrných mezd i rekordního počtu zaměstnanců. Vývoj ekonomiky i legislativní změny²³ podpořily výběr DPFO placené na základě příznání – na konci pololetí (po zohlednění pravidelných vratek) byl výsledek meziročně o 3,7 mld. korun příznivější. Celkový výběr se poprvé za posledních šest let přehoupl do kladných hodnot. Naopak jen velmi mírně se zatím meziročně navýšilo inkaso DPFO z kapitálových výnosů. Z ostatních daní získal SR významnější prostředky z daně z nabytí nemovitých věcí, jejíž svižný růst (+1,1 mld. korun, podobně jako vloni) dokládá oživení realitního trhu.

Příjmy SR z EU meziročně o sedminu oslabily, ale celoročním rozpočtem očekávanou částku překonaly již během května

SR získal v 1. pololetí na příjmech z EU (z drtivé většiny ještě vázaných na minulé programové období) 115,5 mld. korun. Byť jejich výše meziročně poklesla (o 14 %), celoročním rozpočtem očekávanou částku již přesáhla o více než 20 mld. korun. Celková čistá pozice ČR vůči rozpočtu EU činila 66,6 mld. korun. Dosáhla zhruba pouze poloviny rekordní loňské úrovně. Proti 1. pololetí 2014 však byla o 10 mld.

²¹ Přebytek hospodaření SR na konci srpna se proti údaji na sklonku 1. pololetí zdvojnásobil (na 81,2 mld. korun). Vedle mírně silících daňových příjmů k tomu přispěly hlavně nepravidelnosti v čerpání evropských fondů. Transfery z rozpočtu EU (jako důsledek nebývalé intenzivního loňského dočerpávání) přesáhly 140 mld. korun (meziročně byly dokonce o 2,2 % vyšší), pokles kapitálových výdajů se přitom nadále prohluboval (až na 40 %, resp. 31 mld. korun).

²² Příjmy SR jsou v roce 2016 negativně ovlivněny změnou rozpočtového určení daní, jež snižuje podíl SR na celostátním inkasu zhruba o 1 p.b., a to jak u DPH, tak i u daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti.

²³ Šlo o zastropování výdajových paušálů pro OSVČ (60 % a 80 %) na výši 2 mil. Kč. Naopak mírně negativně ovlivnily inkaso zvýšení daňového zvýhodnění na druhé a další dítě, školkovně či znovuzavedení slev pracujícím důchodcům (tyto změny jsou sice účinné od roku 2015, ale v důsledku splatnosti daně se promítají do jejího výběru až v roce 2016).

korun vyšší. Za meziročně slabším výsledkem stál letos hlavně výrazně nižší příliv financí ze strukturálních fondů (o téměř dvě třetiny), naopak přímé platby do zemědělství klesly mírněji – o necelou čtvrtinu.

Kapitálové výdaje v souladu s rozpočtovým očekáváním meziročně prudce poklesly, jejich objem byl třetí nejnižší po roce 2007

Celkové výdaje SR se snížily o 0,5 %. V rámci 1. pololetí šlo teprve o druhý meziroční pokles po roce 2000. Na rozdíl od roku 2011 však ten letošní probíhal v období stabilního hospodářského růstu a zároveň byl i rozpočtově očekávaný. Důvodem byl propad investic, jejichž výše dosáhla 39,1 mld. korun a přiblížila se tak úrovni z let 2012-2013, kdy byly veřejné výdaje silně ovlivňovány restriktivními opatřeními. Dvě třetiny letošních investic se týkaly společných programů Česka a EU, v drtivé většině však byly ještě spojeny s programovým obdobím 2007–13. Příčinou byla nižší celková připravenost větších (dopravních) projektů na počátku nového programového období²⁴. Na celkových výdajích státu se letos dosud investice podílely 6,4 %.

Alokace investic SR určených na rozvojové projekty v novém programovacím období zůstává zatím velmi nízká

Výdaje na důchody rostly nejvyšším tempem za posledních pět let, díky silnému růstu výběru pojistného (+5,2 %) se však deficit důchodového účtu i nadále zmiřňoval

Tempo růstu běžných výdajů SR (2,1 %) se pohybovalo v intencích posledních pěti let, o vyšší výdaje se tradičně nejvíce zasloužily sociální dávky (meziročně vyšší o 10 mld. korun). Více než tři čtvrtiny z nich směřovaly na důchody, které rostly o 4,8 %, nejvyšším tempem za posledních pět let. Projevil se zde vliv jednorázového únorového příspěvku (1 200 korun) nad rámec standardní valorizace (opětovně platné od ledna 2015) a zčásti i rostoucí počet příjemců (+0,7 %, po třech letech stagnace). Deficit salda důchodového účtu (rozdíl mezi příjmy a výdaji na důchody ze SR) činil za 1. pololetí 11,2 mld. korun a byl již meziročně opět příznivější, již popáté v řadě.

Výdaje na ostatní sociální dávky rostly již čtvrtý rok v řadě, zejména vlivem nemocenských dávek a zčásti i příspěvků na péči (pro dlouhodobě těžce nemocné)...

Na ostatních sociálních dávkách (tj. bez důchodů) vyplatil stát 57,6 mld. korun, meziročně o 1,9 % více. Vliv růstu ekonomiky se projevil diferencovaně, u některých dávek byl zastíněn jejich legislativními změnami. Dále klesaly vyplacené dávky nezaměstnaným (-3 %), ale výrazně nižším tempem než loni, neboť počet příjemců této podpory stagnoval, na rozdíl od všech registrovaných uchazečů o práci (-15 %). Prohloubil se naopak meziroční pokles u dávek hmotné nouze (z loňských -4,7 % na -11,6 %). Objemově významné dávky státní sociální podpory stagnovaly. Přetrvával dlouhodobý růst příspěvků na péči a především dávek nemocenského pojištění (o 9,2 %), a to vlivem legislativních opatření (opětovného vyplácení nemocenské již od 15. dne), růstu pracovní neschopnosti i vyššího čerpání peněžité pomoci v mateřství. Přestože výdaje na dávky nemocenského pojištění dosáhly letos maxima po 1. pololetí 2009, byly stále o 750 mil. korun nižší než objem vybraného pojistného.

...naopak pokles výdajů na dávky hmotné nouze se prohloubil

Pokles čistých výdajů na státní dluh se po dvou letech zastavil, jejich výše (23,8 mld. korun) byla přesto třetí nejnižší od 1. pololetí 2008

Výdaje na platy státních zaměstnanců se zvyšovaly (i přes růst zaměstnanosti a platových tarifů) o mírných 3,2 %. Za mírnějším růstem stála vyšší loňská základna, ve které se zčásti mohly projevit i výdaje související s přípravou na nový služební zákon. Objemově významné neinvestiční transfery územním rozpočtům posílily o 3,7 %, většinou šlo o prostředky na regionální školství. Stát významněji ušetřil jen na odvodech do rozpočtu EU (4,5 mld. korun). Čisté výdaje na státní dluh (tj. po započtení příjmů kapitoly státní dluh) na rozdíl od předchozích dvou let již neklesaly. Výše celkového státního dluhu činila na konci 1. pololetí 1 691,3 mld. korun, meziročně posílila o 1,7 % (během samotného 2. čtvrtletí již jeho výše nerostla). V mírném růstu dluhu se promítly vyšší výpůjční aktivita státu při příznivé situaci na finančních trzích a rozložení plánovaných splátek dluhopisů v rámci roku. Zrychloval růst objemu českých dluhopisů v držbě zahraničních investorů (na konci června šlo již o 367 mld. korun, resp. 26 % hodnoty všech korunových dluhopisů).

Stabilizace výše celkového státního dluhu pokračovala, trvala již 13 čtvrtletí v řadě

Relativní výše dluhu sektoru vládních institucí klesla výhradně vlivem silného růstu HDP

Konsolidovaný hrubý dluh celého sektoru vládních institucí (zahrnující i hospodaření územně správních celků či fondů sociálního zabezpečení) dosáhl dle aktuálních dat ČSÚ na konci 1. čtvrtletí 2016²⁵ výše 1 857,9 mld. korun a ve vztahu k HDP činil 40,4 % (ve stejném období předchozího roku byl o 1,5 p.b. vyšší). Pokles relativní úrovně dluhu byl výsledkem výhradně růstu nominálního HDP, neboť absolutní úroveň zadlužení vzrostla (o 22,5 mld. korun). Hospodaření vládních institucí skončilo v 1. čtvrtletí 2016 (v aktualizovaném vyjádření)²⁶ mírným deficitem 8,1 mld. korun,

²⁴ Situace se příliš nezměnila ani během prázdninového období. Za prvních osm měsíců roku 2016 dosáhly veškeré kapitálové výdaje SR 46,5 mld. korun. K novému programovému období EU se vázalo jen 8,4 mld. korun (resp. 16,2 mld. po započtení i běžných výdajů).

²⁵ Předběžné údaje o dluhu a deficitu sektoru vládních institucí za 2. čtvrtletí 2016 zveřejnil ČSÚ 3. října 2016, Eurostat pak 24. října.

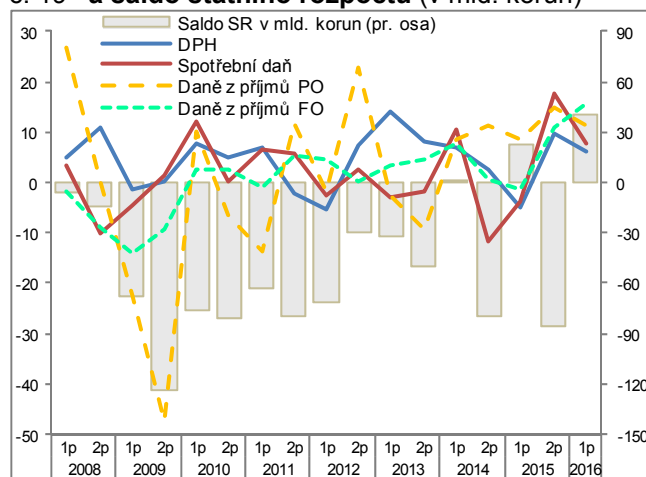
²⁶ Indikátory salda hospodaření a dluhu vládních institucí jsou založeny na aktuálním principu požadovaném metodikou ESA2010 a Manuálem k deficitu a dluhu. Dle aktuálního principu jsou příjmy a výdaje přiřazeny období, se kterým věcně souvisí, tj. bez ohledu na období uskutečnění hotovostního toku (jak je tomu v případě pokladního plnění).

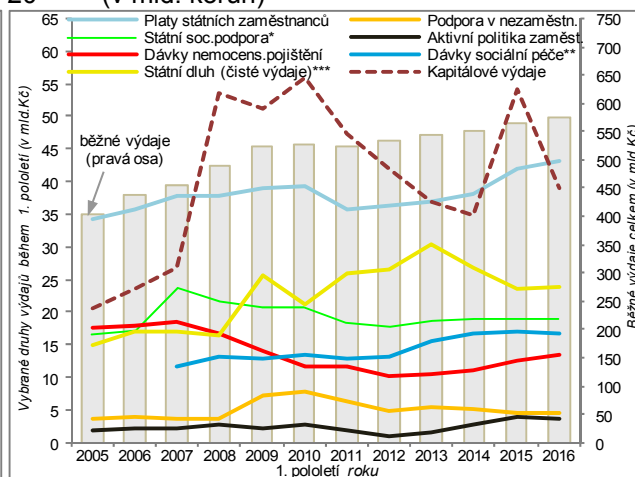
Česko bylo na počátku roku 2016 osmou nejméně zadluženou zemí EU, trend poklesu relativní zadluženosti v EU byl patrný již od 2. čtvrtletí 2015

když přebytek místních vládních institucí nestačil vykompenzovat hlubší deficit ústředních vládních institucí. Podíl celkového dluhu vládního sektoru k HDP (na konci 1. čtvrtletí 2016) v Česku byl v rámci EU osmý nejnižší (podobné postavení měly také Dánsko, Švédsko, Litva či Rumunsko). Proti 1. loňskému čtvrtletí se relativní zadluženost snížila v polovině států EU, výrazným tempem však pouze v Irsku, které přesto vykázalo na počátku roku 2016 proti Česku dvojnásobnou zadluženost. Velmi vysoká míra zadluženosti přetrvávala v Řecku (176 % HDP), v posledních dvou letech se mírně navyšovala i v hospodářsky stagnujícím Finsku.

Graf č. 19 Celostátní inkasa daňových příjmů (y/y v %) a saldo státního rozpočtu (v mld. korun)

Graf č. 20 Vybrané výdaje státního rozpočtu (v mld. korun)

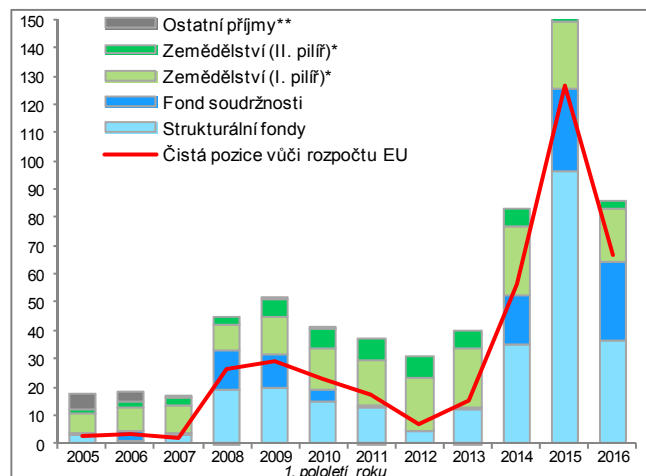
*vč. dávek pěstounské péče

**dávkou pomoci v hmotné nouzi, dávkou osobám se zdravotním postižením, příspěvek na péči dle zákona o soc. službách.

*** ve výdajích jsou započteny i příjmy kapitoly Státní dluh

Zdroj: MF ČR, MPSV

Graf č. 21 Struktura příjmů ČR z rozpočtu EU, celková čistá pozice (v mld. korun)

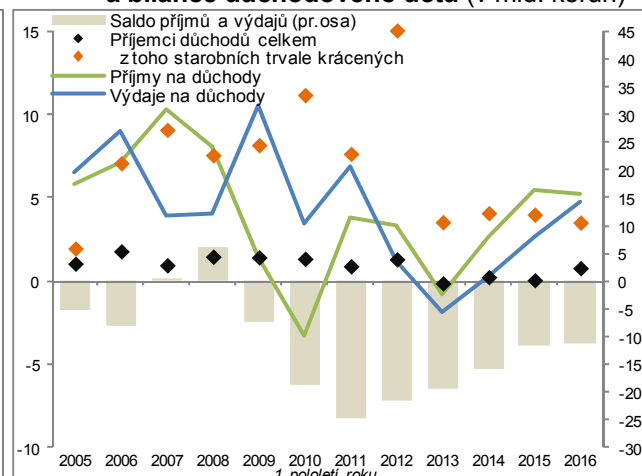

* I. pilíř zahrnuje prostředky na přímé platby, tržní opatření a veter. opatření, II. pilíř prostředky na rozvoj venkova a rybářství.

** Předvstupní nástroje, vnitřní politiky, kompenzační platby.

Zdroj: MF, ČSSZ

Graf č. 22 Počet příjemců důchodů (v tis. osob), příjmy a výdaje na důchody ze SR (y/y, v %) a bilance důchodového účtu (v mld. korun)

Zdroje dat v celé analýze: ČSÚ, MF ČR, ČNB, MPSV, ČSSZ, Eurostat, propočty ČSÚ.

Poslední informace uváděné v této zprávě pocházejí ze 14. září 2016.